

**Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača
„Mihailo Palov” Vršac**

Universitatea “Aurel Vlaicu” din Arad, Romania

15. OKRUGLI STO

DAROVITI I DRUŠTVENA ELITA

SUPRADOȚII ȘI ELITELE SOCIALE

THE GIFTED AND SOCIAL ELITE

Z B O R N I K

REZIMEA SA MEĐUNARODNOG NAUČNOG SKUPA

**REZUMATELE COMUNICĂRIILOR DE LA CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ
INTERNAȚIONALĂ**

**BOOK OF ABSTRACTS,
International Conference – 15th Round Table**

**V R Š A C / ARAD
10. juli 2009.**

Висока школа струковних студија за образовање васпитача «Михаило Палов», Вршац
Școala Universitară de Studii de Specialitate pentru Instruirea Educatorilor «Mihailo Palov»,
Vârșeț

Universitatea “Aurel Vlaicu” Arad, Romania

Biblioteka

Z b o r n i c i

Izdavač: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača –
Mihailo Palov, Vršac

Za izdavača:
dr Aleksandar Stojanović

Recenzenti:
akademik Jovan Đorđević
akademik Miodrag Milin

Lektura:
mr Dragana Josifović

Korektura i kompjuterski slog:
Biljana Vujašin

Korice:
Jovan Suhecki

Štampa: Tuli, Vršac
Tiraž: 100 primeraka

Naučni odbor skupa:

akademik Jovan Đorđević, Srpska akademija obrazovanja, Beograd

akademik Lizika Mihuc, Univerzitet
«Aurel Vlašku», Arad, Rumunija

akademik Miodrag Milin, Univerzitet «Aurel Vlašku», Arad, Rumunija,

prof. dr Zoran Avramović, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

prof. dr Ivan Ferbežer, Maribor, Slovenija

prof. dr Marjan Blažič, Filozofski fakultet, Ljubljana, Slovenija

prof. dr Stipan Jukić, Split, Hrvatska

prof. dr Svetlana Kurteš, Univerzitet u Kembridžu, Velika Britanija

prof. dr Ljupčo Kevereski, Filozofski fakultet, Bitolj, Makedonija

Organizacioni odbor:

akademik Grozdanka Gojkov

prof. dr Jon Lelea

doc. dr Aleksandar Stojanović

doc. dr Euđen Činč

Organizacioni sekretar:

Biljana Vujasin, prof.

**SKUP FINANSIJSKI PODRŽALI:
SKUPŠTINA OPŠTINE VRŠAC
POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA OBRAZOVANJE I KULTURU - NOVI SAD**

Др Зоран Аврамовић
Институт за педагошка истраживања, Београд
zoran.a@sezampro.yu

ДРУШТВЕНЕ ЕЛИТЕ И ДАРОВИТОСТ

У раду се анализира однос између образовања (школе) и друштвених елита. Разматрају се питања: ко формира елиту у професијама (привредници, лекари, наставници, политичари, спортисти)? Да ли се од даровитих ученика и студената стварају елите у друштвеним делатностима? Шта се дешава са даровитим ученицима после завршеног формалног школовања? Полази се од претпоставке да успешно друштво није могућно развијати без његових најбољих представника. Елите су увек мањине које служе друштву али и управљају друштвом. У првом делу се излажу теоријски погледи на друштвену елиту. Постоје два схватања елите. Традиционалне елите су биле регрутоване из културе наслеђивања (породица, имовина). Модерне елите настају више на способностима које се испољавају кроз формално школско образовање, способности, приходе (зараду) али и срећним случајем. Другим речима, модерно схватање елита рачуна са даровитим појединцима и образовним установама. У теоријским истраживањима као кључна обележја друштвених елита наводе се - способност, тежња ка моћи, организационо понашање, предност у струци, контрола ресурса.

У другом делу се укратко излаже улога школе у регрутовању способних и даровитих ученика за друштвене елите. Оне су у модерном друштву производ образовног система. Да ли постоји директна веза између даровитих ученика и формирања друштвених елита? Из прегледа неких истраживања проблема даровитости можемо да закључимо да школа не подстиче већину особина од којих се формира друштвена елита. Школа развија претежно когнитивне способности, али не и вештину организационог сналажења, тежњу за освајањем моћи, стицање предности у струци, контроли ресурса – способности на које указују теоретичари друштвених елита.

У трећем делу се разматрају индивидуалне и друштвене препреке за даровите ученике на путу до друштвених елита. Указује се на проблем појединачног избора професије, породично васпитање, на институционалне препреке, тржиште знања, политичко опредељење, однос према јавности, психолошку структуру друштва, културу друштва. Поставља се питање: шта може друштво да учини да се поменуте препреке отклоне?

У закључку се подвлачи одређени несклад између особина даровитих ученика у школи (постигнућа, способности, учење, мотивација, креативност) и особина које су потребне успешном друштву (предузетна личности и организационо понашање, институционална сналажљивост, тежња ка моћи, контрола ресурса).

Zoran Avramovic, PhD
Institute for Pedagogic Research, Belgrade
zoran.@sezampro.rs

Social Elite and Giftedness

The paper analysis the relationship between education (school) and social elite. It considers the following issues: who creates elites in professions (economists, physicians, teachers, politicians, sportsmen)? Do gifted pupils and students create elites in social field? What happens to gifted students after they finish their formal education? The starting point in addressing the issues is the assumption that it is not possible to develop successful society without its best representatives. Elites have always been minorities who serve to the society and govern it. The first part of the paper offers theoretical views on social elite. There are two views on elites. Traditional elites used to be recruited from inheritance culture (family, property). Contemporary elites are created according to abilities manifested during formal schooling, performance, income, as well as by lucky chance. In other words, modern view on elites relies on gifted individuals in educational institutions. Theoretical research state the following as key features of social elites: ability, inclination towards power, organizational behaviour, professional advantage, resource control.

The second part of the paper briefly explicates the role of school in recruitment of able and gifted students for social elites. They are in modern societies a product of educational system. Is there a direct link between gifted students and social elites? According to a review of a number of studies it is possible to come to a conclusion that school does not encourage most of the features necessary to form social elite. School primarily develops cognitive abilities, rather than skills of organizational resourcefulness, aspiration to gain power, striving for advancement in profession, resources control – these are abilities pointed out by theoreticians of social elites.

The third part of the paper considers individual and social obstacles for gifted students on their way to become social elite. It is pointed to the problem of single profession choice, family nurture, institutional barriers, knowledge market, political inclinations, attitude towards the public, psychological structure of society, social culture. A question is raised: What can the society do to remove the mentioned obstacles?

It is emphasized in the conclusion that there is a kind of imbalance between the characteristics of gifted students at school (achievements, abilities, learning, motivation, creativity) and the features needed for successful society (entrepreneur personality and organized behaviour, institutional resourcefulness, inclination towards power, resource control).

Dr Milica Andevski
Filozofski fakultet, Novi Sad
pedagozi@ff.uns.ac.rs

ELITNO OBRAZOVANJE - OBRAZOVANJE ELITE

Pojam elita najčešće označava vodeće predstavnike u određenim domenima – tako da govorimo o privrednoj eliti, eliti u oblasti zanatstva, profesionalnoj i menadžerskoj eliti, političkoj i vojnoj eliti, ranije se više radilo o eliti na osnovu svog porekla, određenih odlikovanja i zasluga. Naravno, za nas je interesantna elita nastala na temelju svojih zasluga u akademskoj i naučnoj oblasti.

Ko pripada današnjoj eliti? Da li oni koji kontrolišu međunarodne tokove novca, predsedavaju filantropskim fondacijama i institucijama obrazovanja, oni koji upravljaju instrumentima kulturne proizvodnje i postavljaju uslove javne debate? Postoji li kulturna elita o čijoj vrednosti sudimo po njihovoj voljnosti da na sebe prime odgovornost za stroge standarde bez kojih civilizacija nije moguća? Kako definisati one, sa druge strane, dakle “obične ljude”?

Ovakve analize istovremeno su i aktuelne i neizvesne. U aktuelnom javnom diskursu povezano sa ovim raspravama nalazimo pojmove kao školsko podržavanje darovitih, privatno školovanje, univerzitetska exzellenz-odeljenja. Zahtev za elitnim obrazovanjem u smislu *obrazovanja elite* nailazi na podršku, iako se ne slaže sa postulatom jednakosti demokratskog društva. Uviđanje visoke selektivnosti školskog sistema i rezultati socioloških istraživanja u vezi reprodukcija elite, pokazuju da, uprkos postulatu jednakosti, egzistira obrazovanje elite u obrazovnim institucijama. Istraživanja Pierra Bourdiea o legitimnosti neprekidnog trajanja “fih nijansi razlike” čini kritiku socijalne nejednakosti održivom.

Ključne reči: elita, obrazovanje elite, elitno obrazovanje, jednakost

Dr Milica Andevski
Faculty of Philosophy
Novi Sad

ELITE EDUCATION – EDUCATION OF ELITE

The notion elite most often applies to leading representatives in particular domains – thus, there is an economic elite, elite in the scientific field, professional and management elite, political and military elite. In the past, elite was more related to one’s origin, particular honors and merits. Certainly, elite which is interesting for this paper was founded on the basis of their merits in the academic and scientific field.

Who belongs to current elite? Does it apply to people who control international financial flows, control philanthropic foundations and educational institutions, manage the instruments of cultural production and set the rules of public debates? Is there cultural elite which value is judged according to their willingness to take over responsibility for rigorous standards which are inevitable for the civilization? How to define so to say ‘ordinary people’, on the other hand?

Such analyses are current and uncertain at the same time. In the current public discourse related to those discussions, there are notions such as a school support of gifted, private education, university ‘exzellenz’ departments. A request for elite education in the sense of *education of elite* is supported, although it is not in lines with the postulate of equality of democratic society. Understanding of high selectivity of the school system and results of sociological researches related to the elite reproduction, show that education of elite in educational institutions exists despite the postulate of equality. Pierre Bourdie’s research, which deals with legitimacy of continuous duration of “fine nuances of differences”, represents a sustainable critique of social inequality.

Key words: elite, education of elite, elite education, equality

Prof. dr Šefika Alibabić
Filozofski fakultet, Beograd
s.alibabic@gmail.com

HARIZMA – OTVORENA VRATA U LIDERSTVO

Fenomen liderstva i lidera kao svojevrsnih pripadnika društvene elite, permanentno je aktuelan, a danas je u žiži naučnih interesovanja brojnih disciplina koje ga sagledavaju s različitih aspekata.

Naučno zasnovanim pokušajima traganja za odgovorima na pitanja „da li se lider rađa ili stvara i kakva je (ne)moć obrazovanja i učenja u tom procesu stvaranja lidera“, pridružilo se i naše istraživanje. Namera nam je bila da sagledamo značaj prirodnog dara – harizme u procesu formiranja uspešnih lidera, a posebno značaj i ulogu obrazovanja i učenja u tom procesu. Osnovni istraživački rezultat promoviše andragoški optimizam. Harizma ili prirodni dar predstavlja samo otvorena vrata na put liderstva, dok na tom putu, pored sredinskih i situacionih faktora, ipak dominiraju obrazovanje i učenje.

Ključne reči: liderstvo/lider, prirodni dar/harizma, obrazovanje, stvaranje lidera

Sefika Alibabic, PhD
Philosophical Faculty
Belgrade

Charisma – an Open Door to Leadership

The phenomenon of leadership and leaders as particular members of social elite has always been a current issue, and today it is at the very the peak of scientific interest of numerous disciplines considering it from various aspects.

Our research is to join scientific grounded efforts in search for answers to the questions: is a leader born or created and what is the power(lessness) of education and learning in the process of leader creation. The intention here is to consider the importance of natural gift – charisma in the process of forming successful leader, with the special emphasis on the significance and role of education and learning in the process. Basic research outcome promotes adult education optimism. Charisma or natural gift is only an open door to leadership way, while on this way, apart from environmental and situational factors, education and learning are those which dominate.

Key words: leadership/leader, natural gift/charisma, education, leader creation.

Др Снежана Бабић-Кекез
Покрајински секретаријат за образовање
Нови Сад
Snezana.Babic@vojvodina.gov.rs

ОБРАЗОВНА ПОЛИТИКА И ДАРОВИТИ КАО НОВА (НЕ)ВЛАДАЈУЋА ЕЛИТА

У раду се разматра проблем образовне политике као оквира за подстицање даровитих у циљу развоја друштва, у најширем смислу. Образовна политика, унутар целине политике развоја друштва, мора бити препознатљива као развојни пројекат, а један од задатака је системско и систематско подстицање развоја даровитих ученика, без обзира на њихову друштвену припадност и економску неједнакост. Поставља се питање да ли даровити, као друштвена група изузетно обдарених људи од којих зависи напредак цивилизације, могу постати нова (не)владајућа елита, с обзиром на то да интелектуална, менаџерска и бирократска елита нису довољно независне за преузимање одговорности владајуће елите. Један од одговора може бити да, уколико тежимо развоју друштва заснованог на знању, неопходно је дефинисати образовну политику у правцу развоја даровитих као нове владајуће елите.

Кључне речи: даровити, образовна политика, друштвена елита.

Snezana Babic-Kekez, PhD
The Provincial Department of Education
Novi Sad

EDUCATIONAL POLICY AND THE TALENTED AS A NEW (NON) GOVERNING ELITE

Summary: The problem of educational policy as a frame for stimulating the talented in order to develop the society in general, is being discussed in this paper. Educational policy as part of society development policy must be recognized as a development project. One of the main tasks must be to stimulate systematically development of the talented students regardless their social status. The question if the talented as a social group of talented people the whole civilization depends on, can become a new (non) governing elite is being asked, specially in regard to the fact that the intellectual, managers and bureaucracy elite is not independent enough to take over the responsibility of the governing elite. One of the answers can be the necessity of defining the educational policy aiming to develop the talented as a new governing elite if we want to develop the society based on knowledge.

Key words: the talented, educational policy, social elite

Проф. др Вељко Банђур
Учитељски факултет у Београду Универзитета у Београду
Проф. др Миленко Кундачина
Учитељски факултет у Ужицу Универзитета у Крагујевцу
veljko.bandjur@uf.bg.ac.rs

ДАРОВИТИ УЧЕНИЦИ У ИНКЛУЗИВНОМ ОБРАЗОВАЊУ

У раду су анализирани место и улога даровитих ученика у инклузивном образовању. Пошло се од чињенице да се инклузивно образовање, у досадашњим истраживањима и теоријским сагледавањима, и код нас и у свету, разматрало као процес у који се првенствено укључују деца која имају препреке у учењу. Међутим, показано је да инклузивно образовање повећава могућности развоја не само деце са препрекама у учењу већ и даровитих ученика. На тај начин синтагма "деца са посебним потребама" добија ново значење, јер укључује осим деце са тешкоћама у учењу и даровиту децу. У раду је указано, такође, на концепцијске, телеолошке, организационе, садржајне и друге специфичности инклузивне наставе намењене даровитој деци, и то у свим етапама: припремању и планирању, реализацији и евалуацији.

Кључне речи: *инклузивно образовање, даровити ученици, настава.*

Veljko Bandjur, PhD

Teacher Training Faculty, Belgrade University

Milenko Kundacina, PhD

Teacher Training Faculty in Uzice, University in Kragujevac

Gifted Students in Inclusive Education

Abstract: The paper deals with the place and the role of gifted students in inclusive education. The starting point was the fact that inclusive education in previous research and theoretical considerations here and in the world has been considered to be a process primarily involving children who have learning difficulties. However, it has been proven that inclusive education increases developmental possibilities of both children with special needs and gifted children. In this way the phrase “children with special needs” has gained a new meaning, having in mind that it involves not only children with learning difficulties but also gifted children. Furthermore, the paper points to conceptual, teleological, organizational, content and other specific features of inclusive teaching for gifted children, in all the phases: preparation and planning, realization and evaluation.

Key words: inclusive education, gifted students, teaching.

Dr Blanka Bogunović

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

bbogunovic@rcub.bg.ac.rs

DAROVITI U UMETNOSTI: ELITA ILI SERVIS ZA ZABAVU

Izuzetna darovitost izaziva divljenje, ponekad i strahopoštovanje prema “čudu od deteta” koje vlada suvereno veštinama odraslih i od koga se uvek očekuje “brže, bolje, više”. Talentovano dete je u tom smislu simbol snage uspeha i moći (matematika, sport), čuda izvođenja i stvaranja (muzika, slikarstvo) i rado korišćeno kao ikona nacionalnog i državnog establišmenta. Šta se dešava sa umetnički darovitim kada prođe period “zlatnog detinjstva”? Odrasli su, gube atraktivnost različitosti i njihova “komercijalna vrednost” pada. Da bi opstali u “svetu običnih odraslih” svoj talenat prilagođavaju ukusu publike, zahtevima tržišta, trenutnoj popularnosti. Od njih se zahteva da se adaptiraju na uslove “realnog življenja” i oni gube elitističku poziciju, što je često praćeno ličnim krizama i profesionalnom deklinacijom. Većina izuzetnih umetnički darovitih odlazi u druge zemlje na školovanje i tamo i ostaje. Oni čine ekstrapoliranu “našu elitu” kojom se ponosimo, ali koja nije deo našeg društva. Da li se radi o “zloupotrebi talentovanih” dok su mali i nezainteresovanosti društva da im kasnije obezbedi uslove za poziciju koja im pripada? Ako je zadatak elite generalno, pa i u domenu umetnosti, da vodi, da postavlja standarde, da ima viziju napretka i produkuje nove ideje, zašto je ona u funkciji afirmacije i marketinga postojećih vrednosti – tehnoloških, društvenih ili nacionalnih, umesto da predvodi progres i predstavlja društvenu i umetničku avangardu?

Ključne reči: umetnička darovitost, društvena elita, zloupotreba talenta, umetnička avangarda.

Dr Blanka Bogunović

Institute for Educational Research, Belgrade

GIFTED IN ARTS: ELITE OR ENTERTAINMENT SERVICE

Extreme giftedness provokes admiration, sometimes awe for the prodigy that exposes sovereign skills mastering, that are usually in the possession of adults and from him/her is always expected “more, better, faster”. Talented child is, in that sense, symbol of the success power and strength (mathematics, sport), the miracle of performance or creation (music, dance, visual arts) and is gladly assumed as an icon of national and state establishment. What happens with art gifted children when “golden childhood” has been passed? They are grownups, they lose attractiveness of being different and their “commercial value” goes down. In order to survive in a “world of ordinary adults” they adapt their talents to public taste, market demands, immediate popularity. They are also asked to adapt to “conditions of real life” and they lose elitist position, which is often followed by personal crisis and professional decline. The majority of extremely talented transfer to other countries for education and stay there. They represent “our elite” with whom we are proud of, but is not a part of our society. Is it a matter of “talent misuse” while they are young and society not being interested in preserving latter on conditions for a position that belongs to them? If the task of elite in general, as well as in an art domains, is to lead, to set standards, to have a vision of progress and produce new ideas, why is it then, in a function of affirmation and marketing of existing values – technological, societal or national, instead to lead progress and present social and art avant-garde?

Keywords: art giftedness, social elite, talent misuse, art avant-garde.

Mr Radmila Bodrič
Odsek za anglistiku
Filozofski fakultet, Novi Sad
roxanne@neobee.net

Daroviti, nacionalni potencijal znanja - nacionalna briga

U radu se polazi od stava da jedino ulaganjem u ljudski talenat društvo može da odgovori na izrazito brze svetske promene u svim važnim društvenim delatnostima. Naime, napredak svakog društva u velikoj meri zavisi od toga kakav je odnos prema najspособnijim pojedincima i kakva je briga za primeren razvoj njihovih potencijala. Usmerenost prema razvoju obrazovanja darovitih veoma je bitna zbog njihove vrednosti za društvo u kojem žive, jer su daroviti oduvek bili nosioci civilizacijskog napretka – glavni razvojni resurs društva. Zbog toga se ranijoj identifikaciji i merama podrške razvoja darovitih mora pokloniti posebna pažnja.

U svetu se odavno vodi sistemska briga o nadarenoj deci i njihovim potrebama od najranije dobi do završetka univerzitetskog obrazovanja, i uz saradnju porodice, škole, stručnih timova i šire društvene zajednice. Da li je obrazovanje darovitih dovoljno afirmisano područje u našoj zemlji? Da li postoje jasno isprofilisani programi i uhodana saradnja sa nastavnicima osposobljenim za rad sa nadarenim učenicima? Da li se sprovodi njihovo permanentno stručno usavršavanje? Da li se, zapravo, može govoriti o postojanju sistemske brige utvrđene Nacionalnim programom ili strategijom?

Ovo su samo neka od pitanja koja će biti predmet razmatranja u radu.

Ključne reči: potencijal, obrazovanje darovitih, sistemska briga, društvena zajednica, Nacionalni program.

Radmila Bodrič, M.A.
English Department
Faculty of Philosophy, Novi Sad

The gifted, a national knowledge potential – a national responsibility

The starting point in the paper is the notion that only by investing into human talent can society as a whole keep up with the rapid changes in all the important social aspects worldwide. In other words, the progress of every society is largely dependent upon its attitude towards its most capable individuals and the care it provides for the adequate development of their potential. Focusing on the education of the gifted is very important because of their value to society, for they have always been the pillars of progress in civilisation and the main resource in the development of society. That is why due attention should be paid to their early detection and continuous support.

Systematic care has long been taken of gifted children and their needs from an early age until the end of their university education, enlisting the cooperation of the family, school, specialist teams and the community. The question arises whether the education of the gifted is a sufficiently established area in our country? Are there distinctly profiled programmes and a well-established cooperation with teachers fully qualified to work with gifted children? Is their specialist knowledge constantly being updated? Is there, in fact, such a thing as a national programme of systematic care for gifted children?

These are but some of the questions that will be explored in this paper.

Key words: potential, education of the gifted, systematic care, community, national programme.

Проф. др Гордана Будимир Нинковић
Доц. др Мара Кнежевић
Педагошки факултет, Јагодина
budimirninkovic@yahoo.com

ОБРАЗОВАЊЕ ДАРОВИТИХ ЗА ОДРЕЂЕНУ ДРУШТВЕНУ ЕЛИТУ

Резиме: Подразумева се да друштвена елита утиче на развој друштва и државе. Која су мерила да појединац припада одређеној друштвеној елити: научној, владајућој, економској или политичкој? Како се формира друштвена елита? Колико даровити учествују у формирању друштвене елите? Како образовати даровите за одређену друштвену елиту? Ко све утиче на образовање даровитих? Које институције утичу на формирање различитих друштвених елита? Које компетенције треба да поседује

даровити да би припадао одређеној друштвеној елити? Каква је улога универзитета у оспособљавању даровитих за друштвену елиту? Значај образовања даровитих за одређену друштвену елиту.
Кључне речи: Даровити, научна елита, владајућа елита, економска елита, политичка елита, елитологија.

Gordana Budimir – Ninkovic, PhD
Mara Knezevic, PhD
Pedagogical Faculty
Jagodina

Education of the Gifted for Certain Social Elite

It is beyond dispute that social elite has influence on the development of society and a state. What are the criteria according to which it could be said that an individual belongs to certain social elite: scientific, ruling, economic or political? How is social elite formed? To what an extent the gifted participate in the creation of social elite? How to educate the gifted for certain social elite? Who influences education of the gifted? Which are the institutions which have influence on the formation of various social elites? Which competences should the gifted have in order to belong to certain social elite? What is the role of university in enabling of the gifted for social elite? How much is education of the gifted important for certain social elite?

Др Зорица Цветановић
Учитељски факултет, Београд
Zorica.Jovanovic@uf.bg.ac.rs

Говорни узори ученицима даровитим за вештину говорења

Афективност и поетичност говора ученика даровитих за говорништво је природни дар који треба препознати и развијати. Такви ученици у говорном комуницирању показују посебну вештину организовања говора у различитим ситуацијама у школи. Њихова даровитост посебно долази до изражаја приликом читања или рецитовања, на часовима језичке културе, у групном облику рада, приликом драматизације. Естетска страна говора таквих ученика остварује се и у свакодневном монолошком и дијалошком говору.

Три су темеља на основу којих се развија даровитост за говор: владање језиком, говорна пракса и слушање других, нарочито пожељних узора. Пожељни узорци за овладавање говорном вештином су добри говорници и беседници, они којима је јавна реч свакодневни посао – писци, сценски уметници, медијске личности, наставници. У раду ће бити указано на то ко су добри говорни узорци и на које начине они утичу на развој даровитости за говорну вештину.

Кључне речи: говорна вештина, даровити ученици, говорни узорци, уметнички исказ.

Zorica Cvetanovic, PhD
Teacher Training Faculty
Belgrade

SPEAKER-MODELS TO PUPILS GIFTED IN THE SPEAKING SKILL

Affectiveness and the poetic quality of speech in pupils gifted in oratory is a natural talent that ought to be recognised and fostered. The oral communication of such pupils reflects a special capacity for speech organisation in various school situations. Their gift is particularly noticeable during reading or recitation, in language culture classes, during group work or dramatisation. Their everyday monologue or dialogue communication is also characterised by the aesthetic aspect of speech.

There are three basic grounds for the development of the oratory skill: mastery of the language, speaking practice and listening to other models, especially desirable ones. The desirable models for the mastery of the oratory skill are good speakers and orators, those people whose everyday job includes public speech, such as: writers, stage artists, media representatives and teachers. This paper will draw attention to the good oratory models and the ways in which they influence the development of the oratory skill.

Key words: speaking skill, gifted pupils, speech models, artistic expression.

Др Еуђен Чинч

Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“ Вршац

МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ У ФУНКЦИЈИ СТВАРАЊА ЕЛИТЕ ИЛИ ОПШТЕ КУЛТУРНЕ ЕМАНЦИПАЦИЈЕ

Постојала су и постоје различита схватања да ли институционализовано музичко образовање треба да укључује само оне који манифестују даровитост у овој области, очекујући се од њих да дођу до уметничке перформансе, или бављење музиком треба да буде жеља и потреба што више категорија у друштву, доприносећи општем културном развоју друштва. Традиције и образовни системи разних земаља дају нам интересантне одговоре на ову дилему.

Кључне речи: музичка даровитост, елита, систем образовања, традиција.

Eudjen Cinc, PhD

Preschool Teacher Training College *Mihailo Palov*

Vrsac

Music Education in the Function of Creation of Elite or General Cultural Emancipation

There have been various views on whether institutionalized music education should involve only those who manifest giftedness in the field, expecting them to reach artistic performance, or involvement in music should be a strive and a need of as many categories in society as possible, contributing to general cultural development of the society. Traditions and educational systems of different countries offer interesting answers to the dilemma.

Key words: musical giftedness, elite, educational system, tradition.

Проф. др Мирко Дејић

Учитељски факултет у Београду

ВЕЛИКИ МАТЕМАТИЧАРИ КАО ДРУШТВЕНА ЕЛИТА

Велики математичари, на неки начин, већ јесу елита, јер су интелектуално и професионално “супериорни унутар неке друштвене целине”. Циљ нашег рада јесте да дамо одговор на питање да ли су они у време свог живота били и друштвена елита, тј. да ли су њихови математички домети омогућавали и адекватне друштвене домете. У раду су приказане биографије десетине највећих математичара и изведени корисни закључци.

Кључне речи: друштвена елита, интелектуално достигнуће, професионално достигнуће, признање, положај.

Mirko Dejić, PhD

Teacher Training Faculty

Belgrade

Great Mathematician as Social Elite

Great mathematicians are in a way elite, having in mind that they are intellectually and professionally “superior within a social unit”.

The aim of the paper is to offer an answer to a question whether they used to be social elite during their lives, i.e. whether their mathematical reaches have enabled adequate social achievements. The paper gives an outline of the biographies of dozens of greatest mathematicians, drawing to useful conclusions.

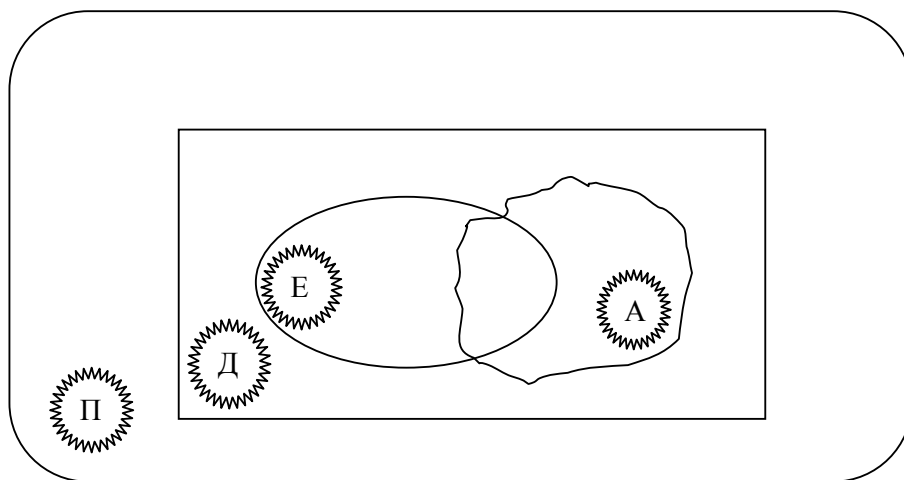
Key words: social elite, intellectual achievement, professional achievement, acknowledgement, position.

Радојко Дамјановић, спец.
Бранислав Јовановић, спец.
Срђана Светозаревић
Министарство просвете Републике Србије
Школска управа у Крагујевцу

Даровити – друштвена елита – авангарда

Аутори се залажу за приступ да свако има специфичну даровитост, која се може развијати и обликовати; у раду са ученицима/децом јачати разноврсност примене метода и техника рада, као начин афирмације односа будућег друштвеног амбијента. Предлог је да се усвоји приступ усмерен на развој мишљења (когнитивни) и вештина.

Кључне речи: популација, даровити, друштвена елита, елита, авангарда, мишљење, вештине, приступи

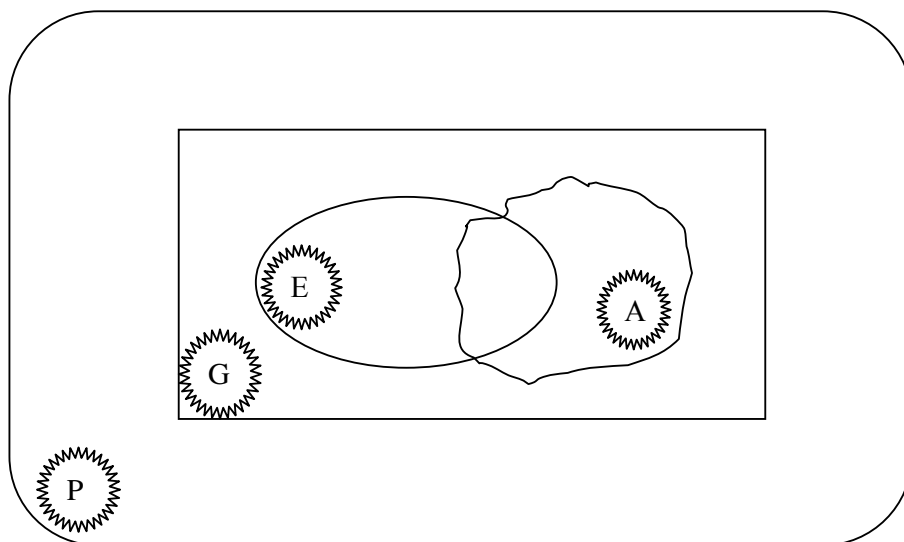
П – популација
Д – даровити
Е – елита
А - авангарда
А

Radojko Damjanović, spec.
Branislav Jovanović, spec.
Srdjana Svetožarević
Ministry of Education Republic Serbia
School Department of Kragujevac

Gifted – Social Elite – Avant-garde

The authors support the approach that everyone has special talents that can develop and shape, in work with children / students to strengthen the implementation of a variety of methods and techniques, as a way of social affirmation of the future environment. The proposal is to adopt the approach focuses on the development of thinking (cognitive) and skills.

Key words: population, gifted, the social elite, elite, avant-garde, thinking, skills, approach.

- P – Population
- G – Gifted
- E – Elite
- A – Avant-garde
- A

Milan Dolga

Agencija Smart line Novi Sad

SLUČAJNE ILI NAMERNE METODOLOŠKE GREŠKE

Naučni metod kao put do saznanja naučnih činjenica postavlja pitanje zašto pojedini istraživači nisu dosledni u primeni naučnog metoda u svojim istraživanjima. Prilikom primene matematičke - statistike neretko dolazi do odstupanja od naučnog metoda i sasvim se opravdano nameće pitanje da li je namerno ili iz neznanja, u svakom slučaju se radi o zloupotrebi u primeni statistike.

U mnogim naučnim radovima, bilo da se radi o magistarskim, doktorskim ili radovima koji se objavljuju u časopisima, srećemo se sa propustima koji nam pokazuju na konkretnim primerima ili čak i kroz teoriju, da se do naučnih činjenica ne dolazi ili se dolazi na nekorektan (netačan) način. Na takav način se kroz kasnije tumačenje dobijenih rezultata prave greške sa namerom ili bez i dobijaju zaključci koji nisu posledica činjenica, a neretko možemo sresti i radove u kojima se zaključci koriguju i ne slažu sa dobijenim rezultatima.

Kada se prikupljeni podaci ne obrade na adekvatan i validan način, izračunaće se i netačni rezultati, koji u nekim slučajevima i ne moraju tako izgledati, pa se u daljem radu prave greške koje dovode u pitanje potvrđivanje ili odbacivanje postavljenih hipoteza. Kako bi se izbegla navedena situacija, sam istraživač mora dobro poznavati pojavu koju istražuje, a onaj ko obrađuje rezultate merenja mora biti stručan i obavešten kako bi istraživaču predložio koji postupci u obradi podataka će biti odgovarajući za konkretan rad.

Korišćenje raznih paketa za obradu podataka na personalnim računarima predstavlja mač sa dve oštrice u punom smislu jer se veoma često podaci obrađuju kao da se radi o parametrijskim svojstvima, što u puno slučajeva nije tako. Još jedna od čestih zloupotreba se dešava kada se podaci koji nemaju normalnu raspodelu obrađuju kao da pojava ima normalnu raspodelu.

Kako to izgleda u praksi poslužićemo se sa nekoliko primera iz pedagogije.

Ključne reči: zloupotreba/matematička statistika/parametrijska i neparametrijska svojstva/normalna raspodela

Akademik Bosiljka Đorđević
Akademik Grozdanka Gojkov
Doc. dr Aleksandar Stojanović

SISTEM VREDNOSTI POTENCIJALNE DRUŠTVENE ELITE

Istraživanje vrednosnih sistema na našim prostorima neprestano dobijaju na aktuelnosti. U vremenu kada se, posle dugogodišnjeg proklamovanja „pluralizma vrednosti“, sve više govori o moralnoj anomiji u našem društvu, o poremećenom vrednosnom sistemu, o konzumerizmu kao osnovnoj ideologiji globalizacije i hedonizmu i egocentrizmu kao etičkim stavovima koji iz njega proizilaze, o potrebi da se intelektualne sposobnosti naplate da bi se cenile, interesovalo nas je kako je sve ovo uticalo na one koji imaju predispozicije da kritički rezonuju o aktualnim dešavanjima.

Uzimajući u obzir činjenicu da intelektualno daroviti dostižu relativno visok stepen moralnog rasuđivanja, ali i kontradiktorne rezultate koji pokazuju da relacije između moralnosti i inteligencije nisu obavezno prisutne, sprovedeno je empirijsko istraživanje s ciljem da se prouči sistem moralnih vrednosti potencijalne intelektualne elite našeg društva, čiji se preliminarni rezultati daju u ovom radu.

Istraživanje je imalo eksplorativni karakter. Pitanje na koje je tražen odgovor je: koji faktori utiču na sistem vrednosti darovitih? Opšta hipoteza glasila je da su zadovoljstvo ostvarenošću, profesija, pol, materijalno stanje i nacionalnost faktori koji bitno utiču na sistem vrednosti darovitih. Istraživanje je vršeno na prigodnom uzorku od 136 članova MENSE i kontrolnoj grupi od 225 učenika 4. razreda srednjih škola (150 gimnazijalaca i 75 učenika srednje stručne škole).

Ključne reči: sistem vrednosti, moralna anomija, intelektualna elita, daroviti.

Bosiljka Djordjevic, Academician
Grozdanka Gojkov, Academician
Aleksandar Stojanovic, PhD

Value System of Potential Social Elite

There has been increasing interest in research on value system in our part of the world recently. In the time when, after many years of proclaiming “value pluralism” there is more and more to be said about moral anomaly in our society, about disturbed value system, consumerism as basic ideology of globalisation, as well as hedonism and egocentrism as ethical attitudes arising from it, about the need to pay for intellectual abilities so that they could be appreciated and acknowledged, we are interested in how has all this influenced those who have predispositions to critically judge current events.

Having in mind the fact that intellectually gifted reach relatively high level of moral judgement, as well as contradictory results showing that the relations between morality and intelligence are not always necessary, an empirical research has been undertaken aiming at studying the system of moral values of potential intellectual elite of our society and its preliminary results are given in the paper.

The research was of exploratory character. We have searched for an answer to the question: what are the factors that have influence on the value system of the gifted. The general hypothesis is that satisfaction out of achievement, profession, sex, material condition and nationality are the factors significantly influencing value system of the gifted. The research has been undertaken on the casual sample comprising 136 MENSA members and a control group of 225 4th grade secondary school students (150 gymnasium students and 75 students of professional secondary school).

Key words: value system, moral anomaly, intellectual elite, gifted.

Миросава Ђуришић-Бојановић
Филозофски факултет у Београду
mdjurisic@rcub.bg.ac.yu

ДРУШТВЕНА ЕЛИТА И КРЕАТИВНОСТ У КОНЦЕПТУ ПЛУРАЛИСТИЧКЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

У раду се испитује однос друштвене елите и креативности. Кључно питање је како креативни потенцијал друштва учинити продуктивним. Концепт друштва знања генерише нову друштвену елиту – креативне лидере и креативне запослене у организацијама. Наша основна теза је да демократизација и образовање за демократију по логици својих основних начела, ствара друштвени простор подршке креативном потенцијалу. У том случају однос традиционалне елите према креативности губи своју пресудну улогу. Пресудну улогу стиче образовни систем. Други угао овог односа тиче се питања да ли образовни систем подстиче развој компетенција младих неопходних за нову улогу у савременим организацијама. Да ли образовање има средства и потенцијал за стварање будућих елита? Наш одговор је потврдан. Али проблем је како тај потенцијал учинити продуктивним? То је могуће уколико актуелне друштвене и политичке елите препознају заједнички интерес у квалитетном образовном систему.

Кључне речи: друштвене елите, иновативност и креативност у организацијама, лидерство, развој креативног потенцијала

Mirosava Đurišić-Bojanović
University of Belgrade Faculty of Philosophy

SOCIAL ELITE AND CREATIVITY IN A PLURALISTIC CONCEPT OF DEMOCRACY

Paper examines the relation of social elite and creativity. The main question is how to make the creative potential of society productive. The concept of knowledge-based society generated new social elite - creative leaders and creative employees in organizations. Our basic thesis is that the democratization and education for democracy, by the logic of its basic principles, creates a social space which supports creative potential. In this case, the traditional elite relationship with creativity loses key role. That key role is now acquired by the education system. Another point of view of this relationship concerns the question whether the education system encourages the development of competencies necessary for young people to take a new role in modern organizations or not. Does education have the means and the potential for the creation of the future elite? Our answer is yes. But the problem is how to make potential productive? This is possible if the current social and political elite recognize the common interest in quality education system.

Key words: social elites, innovativeness and creativity in organizations, leadership, development of creative potential

Dr. Ivan Ferbežer
MIRNA ULICA 6
2345 BISTRICA OB DRAVI
SLOVENIJA
ivan.ferbezer@siol.net

JOINING THE MIND AND MORAL CHARACTER OF GIFTED PUPILS

Within education there exists a bifurcation of the intellect and moral character – a separation of the pursuit of external knowledge from the acquisition of self knowledge. Teaching and observing gifted students within a regular classroom setting gives a unique perspective on this dilemma, as gifted students demonstrate so clearly the need for nurturing the moral dimension as well as the mind. A framework synthesized from the works of DEWEY and GUILFORD explicates basic structural components of the intellectual and moral dimensions. Understanding this deep structures helps teachers establish the complexity of learning, teaching and environment needed to meet both the intellectual and moral development needs of gifted students.

KEY WORDS: NURTURING THE MORAL DIMENSIONS, EDUCATION OF MIND OF GIFTED PUPILS

POVEZOVANJE RAZUMA IN MORALNEGA KARAKTERJA NADARJENIH

Znotraj izobraževanja nadarjenih obstaja cepljenje intelekta in moralnega karakterja, ločeno iskanje zunanega znanja od pridobivanja internalnega znanja. Poučevanje in opazovanje nadarjenih učencev v običajnih razrednih okoliščinah nudi svojstveno perspektivo na to dilemo. Nadarjeni učenci izkazujejo že zelo zgodaj jasno potrebo tako za vzgojo moralne dimenzije, kakor tudi za oblikovanje razuma. Naša deskriptivna študija sintetizira razlago avtorjev DEWEY in GUILFORD o osnovnih strukturnih komponentah intelektualnih in moralnih dimenzij. Razumevanje teh globljih struktur pomaga učiteljem oblikovati kompleksno učenje, poučevanje in okolje nujno za zadovoljitev obeh vrst potreb, potrebe za intelektualnim in moralnim razvojem nadarjenih učencev.

KLJUČNE BESEDE: VZGOJA MORALNE DIMENZIJE, OBLIKOVANJE RAZUMA NADARJENIH

Dr Olivera Gajić
Biljana Lungulov
gajico@ff.uns.ac.rs
biljana_lun@yahoo.com
Filozofski fakultet - Novi Sad

PODRŠKA DAROVITIM STUDENTIMA – STVARANJE DRUŠTVENE ELITE I RAZVOJNOG RESURSA

Autorke u radu razmatraju odnos društva prema darovitima u studentskoj populaciji kroz različite modele podrške i društvene brige. Razvoj potencijala darovitih studenata – u projekcijama socijalnog razvoja – zahteva humanističko poimanje i kompleksniji pristup visokoškolskoj nastavi, uz uvažavanje njene sociološke i etičke dimenzije, te harmonizaciju sa evropskim obrazovnim sistemima.

Predmet kritičke opservacije predstavlja i reforma visokoškolskog obrazovanja u svetlu Bolonjske deklaracije, koja omogućuje optimalizaciju vaspitno-obrazovnog procesa u smislu razvoja intelektualnih i kreativnih potencijala svih studenata, a među njima i darovitih pojedinaca. Pored objedinjavanja sklopa didaktičko-metodičkih elemenata u cilju povezivanja neposrednih komponenti aktivnosti studenata, značajnu ulogu imaju i interdisciplinarni pristupi, kontinuirani dijalog između naučnoistraživačke i nastavne delatnosti, mobilnost studenata i nastavnika, kao i jasno definisanje kriterijuma i standarda kvaliteta, prepoznatljivih u evropskoj zoni obrazovanja i nauke.

Ključne reči: darovitost, studenti, društvena elita, reforma visokog obrazovanja, razvojni resurs

Dr Olivera Gajić
Biljana Lungulov
Filozofski fakultet - Novi Sad

SUPPORT TO GIFTED STUDENTS – CREATION OF A SOCIAL ELITE AND DEVELOPMENTAL RESOURCE

Authors of the paper analyze an attitude of a society toward gifted among students population, expressed through different models of support and social care. Potential development of gifted students, in light of social development, requires humanistic perception and more complex approach to the higher-education instruction, in respect of its sociological and ethical dimensions, as well as coordination with the European educational systems.

A subject of clinical observation is a reform of higher education in light of Bologna declaration, which provides rationalization of educational process concerning development of intellectual and creative potentials of all students, including gifted individuals among them. Besides connecting structures of didactical-methodical elements in order to connect direct components of students' activities, interdisciplinary approaches have a significant role, along with continuous dialogue among scientific-research and teaching activities, mobility of students and teachers, and a clear definition of criteria and quality standards, which are familiar in the European zone of education and science.

Key words: giftedness, students, social elite, reform of higher education, developmental resource.

Mr Aleksandra Gojkov-Rajić
Učiteljski fakultet, Beograd
vsvaskatedrasj@hemo.net

Vršačka pozorišna scena – magnet za vršačku kulturnu elitu

Pozorišne predstave su u 19. veku puno više privlačile publiku nego što je to danas slučaj. One su posebno zanimljive bile obrazovanom sloju, koji ne samo da ih je redovno posećivao, nego je smatrao svojom obavezom da se na tom polju angažuje, pomažući njihovu realizaciju finansijski i organizaciono, ali i uključujući se direktno u njihovo izvođenje i stvarajući nove pozorišne komade. Na ovakve delove se nailazi u biografijama mnogih tadašnjih uspešnih i poznatih autora. Slična je situacija bila i u Vršcu u kome su se zainteresovani građani okupljali oko putujućih pozorišnih trupa nastupajući, čak, ponekad sa njima i pišući komade koje su ove trupe izvodile. Iz ovakvog interesovanja nastalo je takozvano Diletantsko pozorišno društvo sastavljeno od Vrščana volontera koji su u zimskim mesecima izvodili pozorišne predstave i iz koga je kasnije izraslo vršačko Gradsko pozorište sa Karl Ceom na čelu. Neki od vršačkih autora želeli su da ostanu anonimni, te im se gubi trag, ali su neki, kao pomenuti Karl Ce i Franc Eling, ostavili veliki broj dela za sobom. Istorijski pogled na kulturnu elitu Vršca osnov je za paralele sa sadašnjicom.

Ključne reči: vršačka pozorišna scena, vršačko Gradsko pozorište, Karl Ce, Franc Eling, kulturna elita.

Aleksandra Gojkov – Rajic, MA
Teacher Training Faculty
Belgrade

Vrsac Theatre – a Magnet for Cultural Elite of Vrsac

Abstract: Theatre plays used to attract significantly more audience in the 19th century than today. They were especially interesting for educated class, who not only regularly visited the theatre, but also considered it their obligation to engage in the field, helping the realization of plays, both financially and organizationally, and directly involving in their performance and creating new theatre plays. Evidence for this can be found in biographies of a number of successful and famous authors of the time. The situation was similar in Vrsac, where interested citizens used to gather around travelling troops, sometimes even acting with them or writing the plays performed by the troops. Arising out of such an interest so called Amateur theatre society was created consisting of Vrsac volunteers who used to perform theatre plays in winter months. It was inherited by the Town Theatre of Vrsac with Karl Ce leading it. Some of the Vrsac authors preferred to stay anonymous, and track of them is lost, while the mentioned Karl Ce and Franz Eling left a number of plays behind them. Historical view on cultural elite of Vrsac is a base for parallelism with the present.

Key words: Vrsac theatre, Town Theatre, Karl Ce, Franz Eling, cultural elite.

Проф. др Тамара Горелова
Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“ Вршац

О једном устаљеном социјалном миту

1. Постојање непосредне везе између процеса формирања елита у савременом друштву и увођењем у националну елиту представника друштва, који се одликују високим интелектуалним, моралним и духовним својствима – јесте социјални *мит* (односно заблуда). Савремене полит- о соц- технологије засноване на професионалној манипулацији друштвеном свешћу (а која има за последицу формирање јавног мњења) уз одређене материјалне трошкове *формирају* идоле, подижу их на друштвени пиједестал, и омогућују деловање на друштво.

2. Створена сагласно с националним и социјалним "налогом" национална елита већ самим својим постојањем потврђује и чува основе друштва које је саздала. Притом, елита добија статус најконзервативнијег (с обзиром на функцију очувања културне димензије), најконформистичкијег и крајње лојалног дела друштва.
3. Свакој стваралачкој личности, по природи ствари, стран је конзервативизам, конформизам и лојалност. Психолошке карактеристике талентоване личности у већини случајева сведоче о различитом степену социофобије, а не социофилије.
4. У класичним истраживањима (на пример, у радовима Б. Теплова) код даровите личности истицала се њена способност за разноврсну стваралачку делатност. Развој савремене цивилизације, оријентисане на дубоку специјализацију, плодну и успешну делатност уског специјалисте, више не истиче "захтев" за многостраним развојем (и тиме та талентованију личност), способну да реализује себе у различитим професионалним и социјалним сферама.
5. Савремено друштво је изгубило способност прихватања стваралачких, нестандартних идеја, као и сваке стваралачке нестандартне делатности, ако оне нису прошле кроз "чистилицу ватру" PR-технологија, и профињено сито мас-медија. И више од тога: савремено друштво не стимулише развој талента.
6. Савремене даровите личности (ако је реч о интелектуално или уметнички даровитим људима), далеко су од идеје служења друштву. Искључење из правила може бити личност са својствима лидера, лидерска „обдареност“ која поседује својства социофилије. Питање је само у томе: где пролази граница између задовољавања личних амбиција и истинске отворености интересима других људи и друштва у целини.

Кључне речи: елита, социум, даровита личност, социофобија, социофилија.

Tamara Gorelova, PhD

Preschool Teacher Training College

Vrsac

On an Ingrained Social Myth

Abstract: The existence of immediate relation between the process of elite creation in contemporary society and introduction of social representatives, those who have high intellectual, moral and spiritual features into national elite— is a social *myth* (i.e. false belief). Modern political-social-technologies grounded on professional manipulation regarding social awareness (with a consequence of public opinion forming), along with certain material costs, *form* idols, raise them on social pedestal and enable their influence on the society.

Created in accordance with the national and social “order”, national elite with its mere existence confirms and preserves the grounds of society it has built. At the same time, the elite gains the status of the most conservative (having in mind the function of cultural dimension preservation), most conformist and most loyal part of the society.

By the nature of things, creative personality knows nothing about conservatism, conformism and loyalty. Psychological traits of talented personality in most cases witness on various level of socio-phobia, not sociophilia.

In classical research (e.g. the works of B. Templov), in the case of gifted personality it was its ability for versatile creative work that was emphasized. The development of contemporary civilisation, oriented to deep socialisation, fruitful and successful work of a narrow specialist, no longer “demands” multiple development (and thus more talented personality) of a person, able to realize her/himself in various professional and social spheres.

Modern society has lost the ability to accept creative, non-standard ideas, as well as any creative non-standard work, if they have not gone through the “Purgatory fire” of PR technologies and sophisticated filter of mass-media. Even more than that: modern society does not stimulate talent development.

Contemporary gifted personalities (if intellectually or creatively gifted people are in question) are far from the idea of serving to society. The exception to the rule can be a personality with features of a leader, leader “giftedness” which has characteristics of sociophilia. What is under dispute is where is the line between the satisfaction of one’s own ambitions and the true openness to interests of other people and society on the whole.

Key words: elite, socium, gifted personality, socio-phobia, sociophilia.

Prof. dr Radovan Grandic
Milena Letić, dipl. pedagog – master
Filozofski fakultet
Novi Sad

STANJE, PROBLEMI I POTREBE U PODRUČJU BRIGE O DAROVITIM UČENICIMA U NAŠEM OBRAZOVNOM SISTEMU

U našem obrazovnom sistemu briga o darovitoj deci je prisutna kroz postojanje različitih, parcijalnih rešenja, ali bez sveobuhvatnog pristupa u radu sa decom i učenicima sa posebnim sposobnostima, koji bi obuhvatio identifikovanje, školovanje, podsticanje i praćenje razvoja i postignuća. Postojeća zakonska regulativa omogućava podsticanje i podršku darovitoj deci kroz različite oblike: raniji polazak u školu, mogućnost ubrzanog školovanja, takmičenja i smotre, fakultativne oblike rada, dodatni rad, različite vannastavne aktivnosti, kao i školovanje u specijalizovanim osnovnim i srednjim školama i odeljenjima za učenike sa posebnim sposobnostima i talentovane učenike. Međutim, ne postoji objedinjen sistem stipendiranja i nagrađivanja, sa utvrđenim kriterijumima selekcije talenata na različitim nivoima. Odnosno, zakonskom regulativom nisu precizirani načini i procedure identifikacije i praćenja darovitih i talentovanih učenika. Takođe, ne postoje posebna ulaganja u dodatne programe i rad sa darovitima, tako da se nagrađuju rezultati, dok sam proces podrške koji se odvija unutar obrazovnog sistema, prati velika podrška porodica darovite dece, ali ostaje na nivou entuzijazma još uvek pojedinačno motivisanih nastavnika. Mladima, talentovanim u različitim oblastima, neophodno je obezbediti podršku koja se zasniva na uvažavanju njihovih sposobnosti, potreba i uzrastnih osobenosti. Za podsticanje naučnog, stručnog i umetničkog podmladka važno je uspostaviti relevantne kriterijume akademske i profesionalne uspešnosti na osnovu kojih bi se pratio profesionalni razvoj mladih, procenjivalo njihovo napredovanje, pružala primerena podrška i postavljali sve specifičniji standardi.

Ključne reči: daroviti, obrazovni sistem, podrška.

Prof. Dr Radovan Grande
Milena Letic, Master of Pedagogy
Faculty of Philosophy
Novi Sad

CONDITIONS, PROBLEMS AND NEEDS CONNECTED WITH CONCERN ABOUT TALENTED STUDENTS IN OUR EDUCATIONAL SYSTEM

There is a concern about talented students in our educational system, but there is no complete approach in work with children and students with special abilities, which would include identification, schooling, ability for accelerated schooling, competitions, facultative forms of work, additional work, various after-school activities, schooling in specialized primary and secondary schools with classes for talented students. Meanwhile, there is no complete system of rewarding and scholarshiping with established criterion for selection of talents on different levels. Respectively, ways and procedures for identification and following of talented students are not precised by law. Also, there is no investment into additional programmes and work with talented students. There is a support within educational system followed mostly by parents' enthusiasm and support. Youth, who has talent for different things needs support which is conceived on appreciation of their abilities, needs and needs characteristic for their age. For encouragement of scientific, professional and artistic youth it is very important to make relevant criterions for academic and professional success which would follow professional development of youth, evaluate their development.

Key words: talented, educational system, support

Др Исидор Граорач
Висока школа струковних студија за образовање васпитача
Нови Сад
isidorkovilj@yahoo.de

ПОСТОЈИ ЛИ ЕЛИТА У СРБИЈИ?

"Наше ново доба је ново и по томе што у њему не постоје људске величине... Демократија је постала поредак медиокритета и манипулатора..."Владавина организоване лажи..." Мудраце, ствараоце, заменила је телевизија и њени "шоумени" (Д. Ћосић, Време змија, 2008;263).Уколико се данас уопште може говорити о "друштвеној елити", само понекад се још зна шта је најбоље, али у нереалном, виртуелном свету, где се такође изабрани (елита) фаворизују. Граница реалног и фиктивног света је све нејаснија јер су све вредности релативизоване, а смисао постојања избледео.Слика и привид доминирају свешћу постмодерног човека који је без критичке самосвести. Ко зна да ли ће икад укупност (тоталитет) ситуације постати прозирна, барем изузетним појединцима?

Кључне речи: елита, образовање, виртуелни свет, одабрани појединци.

Dr Isidor Graorac
Preschool Teacher Training College
Novi Sad

Is There Elite in Novi Sad

"Our new era is new also because in it there is no human greatness...Democracy has become a system of mediocrity and manipulation... The reign of the organized lie... " Sages, creators have been replaced by television and its "showmen" (D. Ćosić, The Time of the Snake, 2008, p. 263.).

If we today may talk at all about the "social elite", it happens very rarely that it is recognized what is the best, but only in the unreal, virtual world, where the chosen ones (elite) are favored too. The border between the real and fictitious world is getting more and more blurred because all values are devaluated and the sense of existence grew pale.

The image and the illusion dominate the awareness of a postmodern man who left without self-critical awareness. Who knows whether the totality of situation will become transparent, at least to some special individuals?

Key words: elite, education, virtual world, chosen individuals

**Prof. Univ. Dr. Dorin Herlo,
Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad, Romania
Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic**

**CORELAȚIA: STILURI DE ÎNVĂȚARE – METODE DE ÎNVĂȚARE
INTERRELATION: LEARNING STYLES – LEARNING METHODS**

Unii autori definesc stilurile de învățare drept „compozite ale caracteristicilor cognitive, afective și a factorilor psihosociali care servesc drept indicatori, relativ stabili, asupra modului în care un educabil percepe, interacționează și răspunde mediului de învățare.” [Keefe – 1979]. Aceste stiluri de învățare nu privesc atât „ce” învață educabilul, cât mai ales „cum” preferă el să învețe. Cu ce sunt de acord majoritatea cercetătorilor este faptul că există o varietate de stiluri de învățare și de preferințe; totuși, ei agreează ideea că nu este atât de important acest aspect precum este importantă „potrivirea” stilului de învățare cu natura subiectului, cu metodologia concretă de învățare, cu strategiile și contextul de învățare; abia apoi ar veni „potrivirea” cu preferințele individuale [Coffield, 2004].

Cuvinte cheie: stiluri de învățare, metode de învățare

**Prof. Univ. Dr. Dorin Herlo,
"Aurel Vlaicu" University of Arad, Romania
Department for Teaching Staff Training
Bd. Revoluției, nr. 81, 310130 Arad, Romania**

Some authors defines learning styles as the "composite of characteristic cognitive, affective, and physiological factors that serve as relatively stable indicators of how a learner perceives, interacts with, and responds to the learning environment" [Keefe – 1979]. Thus, learning styles are not really concerned with "what" learners learn, but rather "how" they prefer to learn. That is, most researchers agree that we do have various learning styles and preferences, however, the research tends to agree that it is relative unimportant as it is far more important to match the presentation with the nature of the subject, such as providing correct learning methods, strategies, and context; than matching individual preferences [Coffield, 2004].

Key words: learning styles, learning methods

**Проф. др Станоје Ивановић
Учитељски факултет
Београд**

СЕЛЕКТИВНА УЛОГА ОБРАЗОВАЊА И ДАРОВИТИ

Резиме: У савременом друштву промоција и напредовање људи све више зависе од образовања, од знања и способности од којих зависи њихово професионално деловање. У складу са меритократским принципима образовна постигнућа су предуслов друштвеног успеха. Отуда је важна селективна улога образовања од које зависи процењивање и одабир младих, садржај и начин вредновања постигнућа, степен уплива ванобразовних фактора и њихов утицај на формирање друштвене елите, као и однос према даровитима.

У раду се разматра утицај социјалних фактора и других чинилаца на селективну улогу образовања, на вредновање постигнућа младих у образовном процесу и последице таквих утицаја на формирање друштвене елите.

Кључне речи: образовна постигнућа, селекција, социјални утицаји.

SELECTIVE ROLL OF EDUCATION AND GIFTED

In modern society promotion and progression of people more and more depend of their education, knowledge and competence which are needed for their professional work. Consistent to meritocratic concept educational achievement is prerequisite for social success. Thereby it is important selective roll of education in valuation and electing of youth, content and mode of valuation of achievements, level of influence non educational factors and their effect on formation of social elite as well as respect to gifted.

This study consider influence of social and other factors on selective roll of education, on valuation achievement of young in educational process and consequences of such influence on formation of social elite.

Key words: educational achievement, selection, social influence

Doc. dr Bisera Jevtic
Filozofski fakultet Nis
Departman za pedagogiju
bisera55@ptt.yu
biseraj@filfak.ni.ac.yu

STRUKTURA KOMPETENCIJA DAROVITE PREDŠKOLSKE DECE

Jedan od momenata oko kojeg se izražava jedinstvenost svih subjekata u bavljenju fenomenom darovitosti, jeste priznavanje relevantnosti koja delotvorno utice na humanizaciju društvenih odnosa. Kako većina dece predškolskog uzrasta pokazuje potencijalnu darovitost koja se ne mora razviti u produktivnu darovitost, važno je da se svoj deci stimuliše bogatije okruženje. Postoje brojne zablude u pogledu rada sa darovitom decom koje se mogu kategorisati na načine: grupa nadarene dece je bolja od ostale dece u grupi, akceleracija nadarene dece nužno vodi njihovom socijalnom i emocionalnom oštećenju, modifikovani uslovi i programi za nadarenu decu se definišu kao negativni elitizam...Nadarenost korespondira kompetencijama koje su jasno iznad prosečnih vrednosti u jednom ili više domena sposobnosti: intelektualne, kreativne, socio-afektivne, senzomotorne, grafomotoričke, logičke, ekstra percepcija...Svaka kompetencija se orijentiše na zrenje i poboljšanje ličnih performansi. Naše istraživanje, osim dijagnostičke, ima i indikativne vrednosti. Pošli smo od pretpostavke da je moguće utvrditi strukturu kompetencija darovite dece predškolskog uzrasta. Pokazalo se da je teoretska podela na kognitivnu, emocionalnu, socijalnu i radno-akcione kompetencije opravdana, i nadamo se da će ovaj rad inspirisati druge istraživače da se bave ovim pitanjem.
Ključne reci: Kompetencije, metakognicija, ekstra percepcija, grafomotorika,

Doc.Dr Bisera Jevtic
Faculty of Philosophy,Nis
Pedagogy Section
e-mail:bisera55@ptt.yu
biseraj@filfak.ni.ac.yu

COMPETENCY STRUCTURE OF PRESCHOOL TALENTED CHILDREN

One of the things through which we express the unity of all subjects in studying the phenomenon of talent is acknowledgement of relevancy which influence on humanization of social relations very successfully. Most of children in preschool show potential talent which don't have to develop into productive talent. There are so many prejudices about working with talented children which can be categorized into: groups of talented children that are better from the rest of group, acceleration of talented children leads to their social and emotional damage, modified conducts and programmes for talented children are defined as negative elitism...Talent corresponds to competencies which are clearly above average values in one or more domains of ability: intellectual, creative, social-affective, sensomotoric, graphomotoric, logical, extra perception...Each competency is oriented towards maturity and improvement of personal performances. Our research, except diagnostically, also has indicative values. We have started from the assumption that it is possible to establish competency structure of preschool talented children. It is shown that theoretical division on cognitive, emotional, social and working-action competency is justified, and we hope that this work will inspire other researchers to think about this subject.

Key words: Cognition, metacognition, extra perception, graphomotoric.

Проф. др Бранко Јовановић
Педагошки факултет Јагодина

СМИСАО ХУМАНИСТИЧКЕ УСМЕРЕНОСТИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ДАРОВИТИХ КАО БУДУЋЕ ДРУШТВЕНЕ ЕЛИТЕ

Општа је претпоставка и потреба савременог света да најспособнији (најумнији, најкреативнији и најкопетентнији) појединци треба да буду водећа снага свеукупног развоја друштва. Даровити имају посебно вредне интелектуалне и стваралачке потенцијале. Развоју ових потенцијала школа и друштво морају посветити нарочиту пажњу осмишљеним системом подстицања, школовања и усавршавања, као и обезбеђивања потребних услова за њихово професионално – стваралачко деловање и напредовање.

Знања, способности, креативност и стваралаштво даровитих – потенцијалне друштвене елите могу бити различито усмерени, употребљени и злоупотребљени. У овом раду се објашњавају смисао и нужност хуманистичке усмерености образовања и васпитања даровитих у складу са општељудским принципима и вредностима поимања света и човекове мисије у његовом хуманизовању и развоју. Уколико изостане снажна хуманистичка оријентација у образовању и васпитању даровитих, постоји већи ризик да деловање и понашање будуће друштвене елите поприми обележја која нису у складу или су супротна хуманистичком схватању човека, друштва, слободе, правде и моралности.

Хуманистичка димензија у образовању и васпитању даровитих треба такође да допринесе целивитом, складном и аутентичном развоју личности и формирању карактеристика личности које треба да одликују друштвену елиту (моралност, духовност, преданост послу као животној позиви, самореализованост, иницијативност, аутономност, критичност, висок ступањ рефлексивности, ентузијазам, алтруизам и др.).

Све више сазревају сазнања о потреби редефинисања технолошке парадигме као својеврсног погледу на свет (примат средстава над циљевима, циљева над смислом и општељудским интересима и технике над човеком и његовим вредностима). Све су убедљивији разлози који говоре у прилог тези да једина алтернатива технократском изазову, техницизму и бесмислу профита може постати хуманистичка оријентација која човека проглашава највећом вредношћу на свету и која решава проблеме „човек и друштво „, и „човек и човек „, на основама општељудских вредности.

Кључне речи: хуманистичке вредности, хуманистичко васпитање и образовање и друштвена елита.

Branko Jovanovic, PhD
Pedagogical Faculty
Jagodina

The Sense of Humanistic Education of the Gifted as Future Social Elite

It is general assumption and need of contemporary world that most able (most intelligent, most creative and most competent) individuals should be the leading power of social development on the whole. The gifted have precious intellectual and creative potentials. It is necessary for schools and society to pay special attention to the development of these potentials through properly designed system of encouragement, schooling and improvement, as well as through provision of necessary conditions for their professional – creative work and advancement.

Knowledge, abilities and creativity of the gifted – potential social elite, can be guided, used and abused in various ways. The paper explicates the sense and necessity of humanistic approach to education of the gifted, in accordance with general human principles and values of attitudes towards the world and mission of a man in his humanization and development. If there is no strong humanistic orientation in education of the gifted, there is greater risk for the actions and behaviour of future social elite to gain characteristics which are not in accordance, or are even in conflict with humanistic views on a man, society, freedom, justice and morality.

Humanistic dimension in gifted education should also contribute to comprehensive, balanced and authentic personality development and forming of personal characteristics which should be specific for social elite (morality, spirituality, dedication to job as life profession, self-realization, initiative, autonomy, critical attitude, high level of reflexivity, enthusiasm, altruism, etc.).

There has been increasing awareness of the need to redefine technological paradigm as a world view (priority of means over aims, aims over sense and general human interests and technology over man and his values). There are more and more convincing reasons in favour of the thesis that humanistic orientation can be the only alternative to technocratic challenge, technicism and meaningless of profit, proclaiming man for the ultimate value in the world and solving problems “man and society” and “man and man” on the grounds of general human values.

Key words: humanistic values, humanistic nurture and education, social elite.

Dr Stipan Jukić
Split - Hrvatska

DRUŠTVENA ELITA I NJENA ULOGA U STVARANJU ELITE

Autor razmatra pojam elite i nastoji izneti nešto drugačiji pristup poimanju elite od uobičajenih shvatanja. Polazi od stanovišta da predstavnici elite u pojedinim područjima rada ulaze u društvenu elitu, a svi zajedno su intelektualna elita. Analizira kako pojedine elite mogu doprinosti uspješnijem radu sa nadarenim učenicima i studentima kao budućoj eliti društva. U tom sklopu objašnjava pojmove „pravo na obrazovanje i jednake uslove“ te u svetlu tih poimanja traga za povoljnijim uslovim za rad sa nadarenim učenicima i studentima. Zalaže se za stvaranje nacionalnih strategija o nadarenim učenicima i studentima. Traga za time šta bi te strategije trebalo da sadržavaju. Autor ukazuje na neke problema za nerazvijenija društva u vreme globalizacije u pogledu nadarenih i njihovo osposobljavanje za društvenu elitu.

Ključne reči: elita, društvo, mladi, nadareni, pravo na obrazovaje, jednaki uslovi.

Stipan Jukic, PhD

Social Elite and its Role in Elite Creation

Abstract: The author considers the term of elite and tries to offer an approach to understanding of elite that is slightly different from common views. The starting point is that the representatives of certain work field elite become social elite, while they all belong to intellectual elite. The author analyses how certain elites can contribute to more successful work with gifted pupils and students as future social elite. Within this complex he explicates the terms “right to education and equal conditions” and within these standpoints he searches for appropriate conditions for work with gifted pupils and students. He advocates creating of national strategies for gifted pupils and students and makes efforts to find out what they should contain. The author points to some problems of underdeveloped countries in the age of globalization regarding the gifted and the support to be given to them so that they could become social elite.

Key words: elite, society, youth, the gifted, right to education, equal conditions.

Dr. sc. Marko Jurčić
Dr. sc. Ante Kolak
Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
ante.kolak@sb.t-com.hr

Sociometrijski status darovitog učenika i njegov položaj u društvenoj (razrednoj) eliti

Škola, odnosno razredni odjel, predstavlja jedan od prvih institucionaliziranih formi uvođenja učenika u društvo. Poznato je (po teoriji elita) da svako društvo čine dvije glavne skupine: mase (većina) i elite (manjina). Svaki razredni odjel, koji predstavlja društvo u malome, ima svoju razrednu elitu. Daroviti učenici, svojim superiornim osobnim svojstvima, zauzimaju specifičan status unutar društvene (razredne) grupe. Ovaj rad ima za cilj odrediti obilježja učenika koji čine razrednu elitu te utvrditi sociometrijski status darovitog učenika u društvenoj (razrednoj) sredini. U empirijskom dijelu ovoga rada ispitat će se stavovi učitelja vezanih uz postojanje razredne elite s osvrtom na status darovitih pojedinaca. Također će se sociometrijskim postupkom utvrditi struktura razrednog odjela darovitog pojedinca.

Ključne riječi: daroviti učenik, razredna elita

Marko Jurčić, Ph. D
Ante Kolak, Ph. D
University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Studies

Sociometric status of talented students and their position in the society's (classroom) elite

School, i.e. the classroom, represents one of the first institutionalized forms of the student's introduction into the society. It is known (according to Elites theory) that every society is made of two main groups: mass (majority) and elite (minority). Every classroom, which represents a society on a small scale, has its own classroom elite. Talented students acquire a specific status among the society (classroom) group with their superior personal traits. The aim of this paper is to define the characteristics of the students that represent the class elite as well as to determine the sociometric status of the talented student in the society (classroom) environment. The empirical part of this paper will question teachers' attitudes concerning the existence of class elite in regards of the status of talented individuals. The structure of the talented individuals' class will be determined through sociometric procedure.

Key words: talented student, class elite

Asist. Univ. dr. Gabriela Kelemen
Facultatea de Științe ale Educației și Asistență Socială
Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad

EDUCATIONAL MODELS ADAPATED TO GIFTED CHILDREN

MODELE EDUCATIVE ADAPTATE COPILOR SUPRADOTAȚI

Abstract: Gifted children manifest themselves through attitudes, dispositions and habits that turn to account their open mind, objectivity, impartiality. They commonly practice metacognition, analyzing their own thinking process. The intellectual training that must lie at the basis of any activity/lesson requires planning, problem solving, strategic decision, recommendation of methodologies, communication and use of others' experience in a critical manner. Orientation of learning must be achieved on the basis of analysis of the educational optimum and its planning for the future. Gifted children are driven by a special curiosity, they are eager to understand the way the whole universe operates, being capable of imagining improvements or reforms, of producing socially useful values.

Key words: Gifted children, curiosity, attitudes, dispositions, improvements

dr Gabriela Kelemen
Univerzitet «Aurel Vlaiku»
Arad

Obrazovni modeli prilagođeni darovitoj deci

Rezime: Darovita deca se ispoljavaju kroz statove, naklonosti i navike koji govore o njihovoj otvorenosti, objektivnosti i nepristrasnosti. Često se bave metakognicijom, analizirajući sopstveni proces mišljenja. Intelektualna obuka koja mora da leži u osnovni svake aktivnosti/časa zahteva planiranje, rešavanje problema, strateško donošenje odluka, preporuku metoda, komunikaciju i upotrebu tužih iskustava uz kritički stav. Usmeravanje učenja mora se odvijati na osnovu nanalize obrazovnog optituma i planiranja za budućnost. Darovitu decu pokreće posebna radoznalost., oni su željni da razumeju način na koji čitav univerzum funkcioniše, sposobni su da zamisle poboljšanje reformi i u stanju su da proiyvedu socijalno korisne vrednosti.

Ključne reči: darovita deca, radoznalost, stavovi, sklonosti, poboljšanja.

Dr Ljupčo Kevereski
Pedagoški fakultet- Bitola, Makedonija
kever@t-home.mk

DRUŠTVENA ELITA I DAROVITI DRUŠTVENI TRETMAN DAROVITIH RAZLOG ODLIVA MOZGOVA

Društveni tretman darovitih i talentovanih predstavlja kompleksni sistem ukupnih uticaja koji u celosti fizionomira kvalitativne i kvantitativne dimenzije razvoja darovitosti. On u sebe inkorporira i odražava način percepcije, senzibilitet, prioritet, pripremljenost, zainteresovanost društva kao svoje vrhunske attribute. Poznato je da se, pri proučavanju društvenih, ekonomskih, socio-kulturnih, obrazovnih i drugih posledica razvoja svake zemlje, izuzetno veliki značaj pridaje odlivu mozgova. Posledice "odliva mozgova" širokog su razmera i imaju vrlo negativan, pa čak i poguban, učinak na društvo u kojem je ova pojava prisutna. Stoga njihov odlazak neizbežno uzrokuje usporavanje ili, čak, nazadovanje privrede matične zemlje te, s druge strane, napredak privrede zemlje u koju su otišli. "**Odljev mozgova**" (engl. *brain drain*) predstavlja specifičan oblik migracije stanovništva koji se odnosi na odlazak visokoobrazovanih stručnjaka, znanstvenika i intelektualaca neke zemlje ([Šverko, 1996](#)). Postoje dva podtipa "odljeva mozgova". Prvi se odnosi na izravno preseljenje iz jedne zemlje u drugu, dok drugi obuhvaća višestruke (uzastopne) migracije kojima su znanstvenici u više navrata mijenjali boravišta u inozemstvu. "Odljev mozgova" najčešći je iz zemalja u razvoju u razvijene zemlje (prvenstveno u SAD, Kanadu i Veliku Britaniju). SAD su "čisti" tip *imigracijske* zemlje; visokorazvijene evropske zemlje i Kanada predstavljaju *emigracijsko-imigracijska* područja koja imigracijom stručnjaka uglavnom kompenziraju emigracijski odljev, dok su srednje razvijene i nerazvijene zemlje isključivi *izvoznici* znanstvenog i ostalog visokostručnog potencijala ([Prpić, 1989](#)). Među emigrantima ima razmjerno više darovitih i kreativnih (pa i afirmiranih) istraživača nego li u istraživačkoj populaciji koju napuštaju i onoj u koju dolaze. Ovaj širi teorijski i empirijski ovir predstavlja skup pogleda, i opseravacija rada (*Psiholoski aspekti nezaposlenosti, Kostanjevecki, T*) koji svojim konceptijskom i empirijskom pristupu poklapaju se sa ciljevima ovoga rada.

U ovom kontekstu opserviramo društveni tretman darovitih u R. Makedoniji posebno sa aspekta stanja i trendova. Ovaj rad svojim teorijskim i empirijskim saznanjima i nalazima treba odgovoriti na nekoliko pitanja i to: Kakav je uticaj makrodeterminanata odliva mladih? Koje su najvažnije personalne determinante transfera mladih u druge zemalje? Koji su dominantni motivi potrebe promena? Kako bi se moglo prevenirati razmišljanje o napuštanju zemlje? Koji bi se društveni i institucionalni mehanizmi ultimativno ispunili kako bi se stanje promenilo? Primenom adekvatnih metodoloških postupaka u radu trebalo bi predstaviti DIJAGNOZU STANJA, PREVENCIJSKO-INTERVENCIJSKE MERE, i PROGNOZU RAZVOJA imajući u vidu društvene implikacije tretmana darovitih u R. Makedoniji. Očekujemo da će krajnji rezultati ovoga rada podići društveni senzibilitet prema darovitima i otvoriti mogućnost razvoja raznih institucionalnih mehanizama kojima bi se kvalitativno poboljšao tretman darovitih u R. Makedoniji.

Ključne reči: društveni tretman, darovitost, odliv mozgova

Ljupco Kevereski, PhD
Pedagoski fakultet- Bitola, Macedonia

SOCIAL ELITE OF THE GIFTED
SOCIAL BEHAVIOUR TOWARDS THE GIFTED – BRAIN DRAIN

Social behaviour towards gifted and talented presents a complex system of all influences that frames the qualitative and quantitative dimensions into a picture of giftedness development. It incorporates and expresses the way of perception, the sensibility and the priority of the issue, and the readiness and interestedness of the society as top attributes. It is well known that when studying the social, economic, sociocultural, educational and other by-products of the development of a country an exceptional significance is given to the brain drain. The consequences of this phenomena are of wide spectrum and have a negative impact even a fatal one over the society that experiences this. Therefore, the emigration of those people causes negative effects even stagnation of the economy of the native country on one side, and on the other side - a contribution to the progress of the country they have migrated to. **Brain drain** is a special form of emigration of the highly-qualified experts, scientists, and high brows of (Šverko, 1996). There are two subtypes of brain drain. The first one refers to the direct emigration from the native country to another, whereas the second type refers to multiple and sequent emigration of the scholars from one country to another i.e. change of country residence. The Brain Drain phenomena most frequently follows the course of emigration from the developing countries into developed countries (USA, Canada, and Great Britain. The USA are a typical example of immigration countries, the highly developed European countries and Canada present emigration-immigration regions *which compensate for the emigration by immigration of experts* whereas the developing and the undeveloped countries are only exporters of scholarly and other highly qualified intellectuals (Prpić, 1989). The number of gifted, creative, and renowned researchers is greater among the emigrants than in the researching population of the country they emigrate from and the one they immigrate to. The number of gifted and creative, is higher among emigrants than in the researching population of the country they emigrate from and the one they immigrate to. This wide theoretical and empirical frame presents a set of views, observations (Psychological aspects of employment, Kostanjevecki, T) which fully corresponds to the objectives of this paper.

In the said context, what is observed in this paper is the ways the gifted are treated by the society of R. Macedonia especially the aspects of states and trends. The answers that this paper is to give relying on its empirical and theoretical conclusions highlight the following questions:

- What is the macrodeterminant impact of the youth brain drain?
- What are the most important macrodeterminant of the transfer of young people to other countries?
- What are the most important professional macrodeterminant of the transfer of young people to other countries?
- What are the dominant motives for the change of the country?
- How to prevent the idea of emigrating?
- What are the social and institutional mechanisms to be ultimately fulfilled in order to improve the current situation?

The application of adequate methodological measures at work should give the **DIGNOSIS OF THE STATE, THE PREVENTIVE AND INTERVENTION MEASURES**, and the **PRONOSIS OF DEVELOPMENT** with all the social implication of the treatment of the gifted in R. Macedonia taken into consideration. We expect that the final results of this paper will raise the social sensibility for the gifted and open opportunities for development of various institutional mechanisms by which the quality of treatment of gifted in R. Macedonia would improve

Key words: social treatment, giftedness, brain drain

Доц. др Мара Кнежевић
Педагошки факултет, Јагодина
maraknez@sbb.co.rs

Улога научне елите у савременом друштву

Резиме: Елита као друштвена група у одређеној сфери људског сазнања може бити: владајућа, научна, политичка и економска. Даровити су потенцијални припадници неке од елита. Научну елиту чине појединци у области научних истраживања и знања, дакле научни радници. Како постоје два типа научне елите: стваралачка и административно – управљачка, покушаћемо да сагледамо улогу и једне и друге у процесу транзиције и развоја савременог друштва. Потребу проучавања елите (елитологија) наметнула је и глобализација. Проучавањем научне елите баве се елитикологија образовања и елитопедагогија.

Приметно је да је научна елита скрајнута у савременим догађањима значајним за државу и друштво. У раду се жели сагледати значај научне елите за државу и друштво, положај научне елите у савременом друштву, као и разлози њеног недовољног ангажовања у креирању будућности људског битисања.

Кључне речи: Научна елита, елитикологија образовања, елитопедагогија, савремено друштво.

Mara Knezevic, PhD
Pedagogical Faculty
Jagodina

The Role of Scientific Elite in Contemporary Society

Elite as social group in a particular sphere of human knowledge can be governing, scientific, political and economic. The gifted are potential members of some of the elites. Scientific elite comprises individuals in the field of scientific research and knowledge, i.e. scientific workers. Having in mind that there are two types of scientific elite: creative and administrative – governing, we will try to consider the role of both in the process of transition and development of contemporary society. The need to study elite (elitology) has been imposed by globalization. So called elitology of education and elitopedagogy are dealing with the research on scientific elite.

It is noticeable that scientific elite has been pushed aside in contemporary events significant for the state and society. The paper aims at considering the importance of scientific elite for the state and society, the position of scientific elite in contemporary society, as well as the reasons for its insufficient engagement in the creation of the future of human life.

Key words: scientific elite, elitology of education, elitopedagogy, contemporary society.

Prof. dr Dragan Koković
kokovic@ff.uns.ac.rs
Univerzitet u Novom Sadu,
Filozofski fakultet, Odsek za sociologiju

Друштвене елите и елитизам знања

Елиту у некој области друштвеног живота чини делотворна мањина или људи који су на врху. Чувени истраживач елита Вилфредо Парето објашњава елите тако што сваком актеру унутар неке професије додељује одређен број бодова (од 0 до 10), а у зависности од његове позције, зараде или успеха. Својим схватањем елита, он је жеleo да нагласи неједнакост међу људима у свим областима друштвеног живота, а у средишту његове пажње била је подела на владајућу и елиту без власти.

У друштву знања, истински образована личност је амблем друштва, симбол тог друштва, носилац стандарда у том друштву. Таква личност такође сублимира вредности тог друштва, веровања, индивидуалну и друштвену посвећеност. Даровита личност је друштвени „архетип“ који помера границе и пробјаја праг типизаног. Елитизам знања увек треба подстицати, јер је то продуктивна оријентација. У раду ће се анализирати однос између друштвених елита и елитизма знања, јер постојање друштвених елита захтева другаčију аргументацију у односу на елитизам знања.

Кључне речи: елита, друштвена елита, знање, елитно знање, експертско знање, даровитост

Dragan Koković, PhD
kokovic@ff.uns.ac.rs
Philosophical Faculty
Sociology Department
University in Novi Sad

Social Elite and Elitism of Knowledge

Abstract: Elite in a field of social life is made of efficient minority or people who are on the top. The famous elite researcher Vilfredo Pareto explains elite so that to each actor within a profession he attributes a certain number of points (0 to 10), depending of his position, income or success. Through his view on elite, he wanted to emphasize the inequality between people in all segments of social life, while what was in the centre of his attention was classification to ruling elite and elite without ruling power.

In knowledge society truly educated person is an emblem of the society, its symbol, cornerstone of standards in the society. Such a personality also sublimes values of the society, its beliefs, individual and social dedication. Gifted personality is a social “archetype” which moves borders and goes beyond typical. Elitism of knowledge should always be encouraged, having in mind that it is productive orientation. The paper will analyze the relationship between social elites and knowledge elitism, since the existence of social elites demands an argumentation different from the one needed for knowledge elitism.

Key words: elite, social elite, knowledge, elitist knowledge, expert knowledge, giftedness.

Mr Slavica Komatina

Agenda – Centar za podršku porodici, Beograd

Mr Jelena Prtljaga

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitaca, Vrsac

Uloga društvenih elita u afirmaciji interkulturalnosti

Ljudsko društvo je u svojoj novijoj istoriji prešlo dug put korenitih promena u međukulturalnim odnosima: od osamnaestog veka i perioda kolonijalizma i evrocentrizma, kada su najmoćnije evropske države toga vremena koje su sebe nazivale „civilizovanim“ nametale svoju kulturu „divljim, primitivnim narodima“, do dvadeset prvog veka i perioda afirmacije interkulturalizma kao tekovine savremenog građanskog društva. Tokom čitavog procesa različite društvene elite - političke, ekonomske, intelektualne, umetničke - imale su različite uloge u komunikaciji između različitih kultura.

U savremenom društvu gotovo sve moderne države su multikulturalne, dok su kontakti ljudi koji dolaze iz različitih kultura neminovnost. Njihova komunikacija najčešće se odvija na zajedničkom stranom jeziku - engleskom. Stoga se u radu bavimo osobinama koje najviše doprinose komunikativnoj interkulturalnoj kompetenciji, kao nezaobilaznoj veštini svakog savremenog predstavnika elite. Pokušaćemo takođe da odgovorimo na pitanja na koji način u modernom društvu koegzistiraju i razmenjuju se različiti kulturni modeli i koje društvene elite danas najviše promovišu interkulturalne vrednosti.

Glavne reči: multikulturalnost, interkulturalnost, društvene elite, društvene promene.

Slavica Komatina, MA

Agenda – Centre for Family Support, Belgrade

Jelena Prtljaga, MA

Preschool Teacher Training College, Vrsac

The Role of Social Elites in Affirmation of Interculturalism

Human society has in its recent history passed a long way of deep changes in intercultural relations: starting from the 18th century and the period of colonialism and euro centrism, when the most powerful European countries of the time used to call themselves “civilised” and impose their culture to “wild, primitive nations” to the 21st century and the period of affirmation of interculturalism, as the achievement of contemporary civil society. Throughout the process, various social elites – political, economical, intellectual, artistic – have had different roles in communication between various cultures.

In contemporary society almost all countries are multicultural and the contacts of people coming from different countries are commonplace. Their communication most often is in a mutual foreign language – English. Therefore the paper deals with the characteristics contributing to communicative intercultural competence, as an inevitable skill of any modern elite representative. Efforts will also be made to offer an answer to the question how in the modern society various cultural models coexist and communicate, as well as which social elites nowadays promote intercultural values to highest degree.

Key words: multiculturalism, interculturalism, social elite, English language, social change.

Mr Ljiljana Krneta
Banja Luka, RS, BiH
krnetaljljana@yahoo.com

PERCEPCIJE POTREBA DAROVITIH KAO DRUŠTVENE ELITE

Razvoj psiholoških i pedagoških saznanja obogaćuje i razvija saznanja o potrebama darovitih i kreativnih pojedinaca. Istraživači fenomena darovitosti, koji predstavlja kompleksan proces, često su postavljali pitanja kako ići u susret potrebama darovitih i kreativnih pojedinaca i obezbijediti adekvatno vaspitanje i obrazovanje? Kompleksnost odgovora sagledana je kroz: a) društvenu podršku darovitim, b) različite oblike obrazovanje i vaspitanja, c) odgovarajuće programe namijenjene darovitim i kreativnim, d) poseban način rada sa darovitim i kreativnim .

Istraživanja fenomena darovitosti kod nas, posljednju deceniju, kreću se u pravcu rasvijetljavanja institucionalne podrške darovitim, identifikacije darovitih, različitih oblika organizovanja, zakonske regulative...No, osjeća se potreba za većim brojem istraživanja, koji bi cjelovito zahvatili fenomen darovitosti i percepciju potreba darovitih i kreativnih pojedinaca. Oni predstavljaju društvenu elitu i najprosperitetniji dio društva.

Rezultati istraživanja socijalne bliskosti prema darovitim, tj, spremnosti učenika i roditelja na uspostavljanje različitih odnosa sa darovitim, ukazuju na postojanje distance.

Umjesto očekivane socijalne bliskosti prema darovitim, na ovim prostorima se manifestuje ravnodušnost, pa i socijalna distanca. Manji intenzitet distanciranja prema darovitim je u odnosima koji pretpostavljaju manji stepen intimnosti, tj. da se druže u školi i van škole kao prijatelji. Veća distanca se ispoljava u odnosima, kojim se ispoljava veći stepen intimnosti (stupanje u brak).

Ključne riječi: daroviti, socijalna bliskost, elita, percepcija.

Mr Ljiljana Krneta
Banja Luka, RS, BiH
krnetaljljana@yahoo.com

NEED PERCEPTION OF THE GIFTED AS A PART OF SOCIAL ELITE

Development of psychological and pedagogical theories keeps contributing to better comprehension of gifted and creative individuals needs. Researchers of giftedness phenomenon, which represents very complex process, frequently posed the questions on how to meet the needs of gifted and creative individuals and ensure the adequate education. The complexity of this particular answer is seen through: a) community support for the gifted, b) various types of education, c) appropriate programs intended for gifted and creative, d) specific way of teaching the gifted and creative.

The research of giftedness phenomenon in this region, for the last decade, is focused on the problem of insufficient institutional support, identification of the gifted, different ways of organizing, laws and regulations... However, there is a need for even more research in this field, that would thoroughly cover the whole phenomenon. The gifted represent social elite and the most prospective part of the society.

The research of the social distance towards the gifted (willingness of other students and their parents to form various relations with the gifted), shows that there is a statistically significant distance. Instead of expected social closeness towards the gifted, in this region we mostly recorded indifference and even social distance. Smaller degree of distance towards the gifted was found in relations that require lesser degree of intimacy (being schoolmates) and greater degree of distance was found in relations that require greater degree of intimacy (being a spouse).

Keywords : the gifted, social distance, elite, perception.

Zora Krnjaić
Institut za psihologiju Filozofski fakultet, Beograd
i Ministarstvo omladine i sporta Republike Srbije
zkrnjaic@f.bg.ac.rs

PODRŠKA OBRAZOVANJU I USAVRŠAVANJU MLADIH

U Nacionalnoj strategiji za mlade i Akcionom planu za njeno ostvarivanje naročita pažnja posvećena je podršci različitih oblika obrazovanja i usavršavanja mladih, razvoju raznovrsnih kompetencija potrebnih za zapošljavanje, samozapošljavanje i preduzetništvo mladih kao i promovisanju ostvarenih rezultata i društvenog angažovanja mladih.

Poseban oblik sistemske podrške ličnog i profesionalnog razvoja mladih kroz podršku u finansiranju školovanja i usavršavanja odvija se preko aktivnosti Fonda za mlade talente Republike Srbije. Do sada su raspisana četiri konkursa za stipendiranje i nagrađivanje učenika i studenata na osnovu kojih su: stipendirani studenti na osnovnim i poslediplomskim studijama u zemljama Evropske unije; stipendirani studenata na završnim godinama osnovnih studija u Republici Srbiji; nagrađeni učenica srednjih škola i studenata koji su ostvarili izuzetne rezultate na domaćim i međunarodnim takmičenjima za postignuća tokom 2007. i 2008. godine. Na ovaj način stipendirano je i nagrađeno više od 1500 mladih.

Glavne reči: izuzetna ispoljavanja i postignuća mladih, obrazovanje, usavršavanje, Fond za mlade talente

Zora Krnjaić
Institute of Psychology Faculty of Philosophy, Belgrade
and Ministry of Youth and Sport, Republic of Serbia

SUPPORT FOR EDUCATION AND IMPROVEMENT OF YOUNG PEOPLE

According to the National Youth Strategy and the Action Plan for its implementation there is a specific concern for support of different kinds of education and improvements of the young, the development of different competencies needed for employment, self employment and youth entrepreneurship, promotion of the results achieved and social engagement of young people.

The special aspect of systematic support of personal and professional development of the young in Serbia is the support through financing education and improvement through Young Talents Fund of the Republic of Serbia. On the basis of four announced open calls for scholarships and awards for young pupils and students, stipends have been given to: students for bachelor and master studies in EU countries; students in final years of bachelor studies on faculties and universities in Serbia; high school and university students for exceptional accomplishments in international and domestic competitions during 2007. and 2008. In this way more than 1500 students and pupils received scholarships and awards.

Key words: extraordinary results and achievements of young people, education, improvement, Young Talents Fund of the Republic of Serbia

Dr Svetlana Kurteš
Univerzitet u Kembridžu
Velika Britanija
s.kurtes@googlemail.com

Jezik kao sredstvo društvene promocije i marginalizacije

Rad će razmotriti neka teorijska i praktična pitanja iz oblasti sociologije jezika, odnosno, konkretnije, uticaja koje jezik može imati na položaj pojedinca i njegovu društvenu i profesionalnu afirmaciju. Ukratko ćemo prokomentarisati kakve su preporuke relevantnih evropskih institucija, pre svega Saveta Evrope, o pitanju podsticanja višjezičnosti i multikulturalnosti u zemljama članicama, a zatim pogledati kako su ova pitanja jezičke politike rešena u zakonodavstvu i praksi zemalja jugoistočne Evrope.

Empowerment and marginalisation through language

The paper will discuss some theoretical and practical issues in the field of sociology of language. More precisely, it will focus on the impact a language can have on the individual and his/her social and professional promotion. In that context we shall have a closer look at recommendations proposed by relevant European institutions, the Council of Europe in particular, dealing with the promotion of multilingualism and multiculturalism in the member states. Finally, we shall observe the situation in South East Europe, focusing on legislative and practical issues of the region's language policy.

Key words: language policy, the Council of Europe, multilingualism, multiculturalism.

Dr Igor Lakić
Institut za strane jezike, Podgorica
Univerzitet Crne Gore
igorlagic@yahoo.com

Jezička politika, ljudska i manjinska prava

Predstavićemo ključne preporuke Savjeta Evrope koje se tiču poštovanju jezičkih prava pojedinca i promocije manjinskih jezika, a zatim ukratko prokomentarisati kako su ova pitanja riješena u Crnoj Gori, kako u zakonodavnom, tako i u praktičnom smislu.

Ključne riječi: manjinski jezici, Savjet Evrope, Crna Gora, jezička politika

I will present key recommendations of the Council of Europe regarding individual linguistic rights and the promotion of minority languages. Then I will briefly discuss how these recommendations have been currently implemented in Montenegro, both in legislative and practical terms.

Key words: minority languages, the Council of Europe, Montenegro, language policy

Мр Наташа Лалић-Вучетић
Мр Душица Малинић
Институт за педагошка истраживања Београд
nlalic@rcub.bg.ac.rs

ПЕРСПЕКТИВЕ ОБРАЗОВАЊА ЗА ДРУШТВЕНУ ЕЛИТУ: ПРИМЕР ДРЖАВНИХ ФАКУЛТЕТА

Резиме. У раду се говори о томе на који начин државни факултети припремају студенте за управљање друштвеним животом. За анализу су узети програми основних студија правног и економског факултета у Београду. Студијски програми основних академских студија споменутих факултета базирани су на најновијим научним достигнућима из области економије и права, савременој пракси факултета у Европи и свету, као и потребама наше економије, привреде и друштва. Програми су конципирани тако да поред припремања компетентних и тражених образовних профила на тржишту рада, омогуће студентима и наставак студија на мастер, специјалистичким и докторским студијама из различитих области економије и права. Прве две године основних студија углавном се изучавају општеобразовни предмети, док се на трећој и четвртој години уводе одговарајући изборни предмети, практичан рад кроз разноврсне методе и облике рада, што основним академским студијама даје неопходну флексибилност. Настава таквог карактера има за циљ да обучи студенте у неким практичним вештинама које ће им бити потребне у остваривању будућих лидерских улога. Студентима је омогућено да развијају способност аналитичког и критичког мишљења, да науче да преузимају одговорност, да искажу спремност за тимски рад, вештине усмене и писмене комуникације, као и пословног преговарања, способност доношења одлука из различитих стручних области, овладавање новим информационом-комуникационим технологијама. Може се рећи да програми укључују с једне стране елементе традиционалног академског курикулума, а с друге стране специфичне вештине и практично искуство у реалним животним ситуацијама што све заједно обликује профил будућег лидера.

Кључне речи: друштвена елита, државни факултети, програми, вештине.

Nataša Lalić-Vučetić, M.A.
Dušica Malinić, M.A.
Institute for Educational Research
Belgrade

EDUCATIONAL PERSPECTIVES FOR SOCIAL ELITE: EXAMPLE OF STATE FACULTIES

Abstract. This paper deals with the way in which state faculties prepare their students for managing social life. Subject of the analysis are curricula of basic academic studies of faculties of law and economy in Belgrade. Curricula of basic academic studies of the above-mentioned faculties are based on the latest scientific achievements in the fields of economy and law, contemporary practice of faculties in Europe and the world, as well as on the needs of our economy and society. Curricula were conceived in such a way as to, besides

preparing competent and demanded educational profiles on labour market, also enable the students to continue their studies at master, specialist and doctoral studies in different fields of economy and law. In the first two years of basic academic studies, mostly general education subjects are studied, while in the third and fourth year appropriate elective courses and practical work through various methods and kinds of work are introduced, which provides the necessary flexibility to basic academic studies. The goal of this type of instruction is to train the students for some practical skills that they will need for accomplishing their future leader's roles. Students are enabled to develop the ability of analytic and critical thinking, to learn how to assume responsibility, to demonstrate readiness for teamwork, skills of oral and written communication, as well as business negotiation, ability to make decisions in different fields of expertise, mastering new information and communication technologies. It can be said that curricula comprise elements of the traditional academic curriculum on the one hand, and specific skills and practical experience in real life situations on the other, which, all together, shapes the profile of a future leader.

Key words: social elite, state faculties, curricula, skills.

Dr Dušanka Lazarević
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Beograd
Filozofski fakultet, Novi Sad
dusankal@ptt.rs

AKADEMSKI SELF-KONCEPT DAROVITIH UČENIKA I USLOVI NJIHOVOG OBRAZOVANJA

Akademski self-koncept se može smatrati važnom motivacionom snagom za postizanje uspeha darovitih učenika (Boxtel & Mönks, 1992). Rezultati istraživanja ukazuju (Marsh, 1993, Marsch & Craven, 1997, 2002) da se self-koncept ne može adekvatno razumeti ako se zanemari uloga referentnog okvira ili standarda poređenja koje osoba koristi kada sebe evaluira. Marš (Marsh 1993) je predložio model referentnog okvira, nazvan "the big-fish-little-pond effect", po kome učenik poredi svoje sposobnosti sa sposobnostima drugih učenika u odeljenju, a utisak koji nastaje kao rezultat socijalnog poređenja koristi kao osnovu za sopstveni self-koncept. Po ovom modelu, akademski self-koncept će pozitivno korelirati sa individualnim postignućem (sposobniji učenici će imati pozitivniji self-koncept), ali će negativno korelirati sa prosečnim postignućem odeljenja (isti učenik će imati manje pozitivan akademski self-koncept kada je prosek sposobnosti u odeljenju visok). Ova saznanja upućuju na potrebu daljih istraživanja efekata grupisanja intelektualno darovitih učenika u posebna odeljenja/škole, posmatrano u široj problematici stvaranja adekvatnih uslova obrazovanja darovitih.

Ključne reči: daroviti učenici, akademski self-koncept, uslovi obrazovanja darovitih.

Dušanka Lazarević, PhD
Faculty of Sport and Physical Education, Belgrade
Faculty of Philosophy, Novi Sad

Academic self-concept of gifted students and educational conditions

Academic self-concept is considered to be an important motivational force for gifted students' achievement (Boxtel & Mönks, 1992). Results of the research (Marsh, 1993; Marsh & Craven, 2002) indicate that, without taking into account frame of reference or standards for comparison that students use for self-evaluation, self-concept cannot be completely understood. Marsh (1993) suggested frame of reference model, called "the big-fish-little-pond-effect", according to which student is comparing his/hers abilities with the ones of his/hers classmates. The impression that results from social comparison, he/she uses as a basis for self-concept. According to this model, academic self-concept will correlate positively with individual achievement (more able students will have more positive self-concept), but will correlate negatively with the class-average achievement (the same student would have less positive academic self-concept if the class-average ability is high). These results impose the necessity of future research on grouping intellectually gifted students in separate classes/schools, with regard to a wider view of creating adequate educational conditions for gifted students.

Key words: gifted students, academic self-concept, gifted students' educational conditions.

Prof. dr Jon Lelea

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača "Mihailo Palov" Vršac

Učiteljski fakultet Beograd – Nastavno odeljenje Vršac

vsvaskatedram@hemo.net

PODRŠKOM MUZIČKIH TALENATA NAŠE DRUŠTVO FORMIRA INTELEKTUALNU ELITU

Naše društvo, kao i evropsko, suočeno je sa velikim ekonomskim i socijalnim problemima. Škola predstavlja jedan od prvih institucionalnih oblika uvođenja muzički talentovanih učenika u društvo. Daroviti učenici, sa svojim superiornim muzičkim sposobnostima, zauzimaju specifičan status unutar društvene sredine – škole.

U našem društvu treba da postoji, pre svega, intelektualna elita. Autor razmatra pojam elite i nastoji izneti drugačiji pristup poimanju muzičke elite kod nas od uobičajenog shvatanja. Muzički daroviti u nekim domenima ulaze u društvenu elitu, a svi zajedno su intelektualna elita.

Veliki muzičari, na neki način, već jesu elita našeg društva, jer su profesionalno i intelektualno superiorni unutar društvene sredine.

Ključne riječi: ekonomska kriza, škola, talenti, društvo, intelektualna elita.

Jon Lelea, PhD

Preschool Teacher Training College "Mihailo Palov" – Vrsac

Teacher Training Faculty Belgrade – Teaching Department in Vrsac

Through the Support of Musical Talents our Society form Intellectual Elite

Our society, as a European one, has faced great economic and social problems. School is one of the first institutional forms of introducing of musically talented students into society. Gifted students, with their superior musical abilities have specific status within a social environment – the school

Our society should, before all, have intellectual elite. The author considers the term of elite and tries to gain an approach to comprehension of musical elite different from common views.

Great musicians are in a way elite, having in mind that they are intellectually and professionally superior within a social setting.

Key words: economic crisis, school, talents, society, intellectual elite.

Проф. др Данило Ж. Марковић

Српска академија образовања

Београд

ДРУШТВЕНА УЛОГА ЕЛИТЕ И ОБРАЗОВАЊЕ ДАРОВИТИХ

Образовање даровитих заслужује посебну пажњу не само образовних институција и установа, већ и друштва у најширем смислу речи. Третман, друштвени и педагошки, образовања даровитих, заслужује вишеаспектни приступ с обзиром на значај и друштвене функције елите. Разуме се, тај третман одређен је и карактером односа друштва у коме се, и за које се, даровити образују и положају елите у појединим друштвима. У савременом, глобализирајућем друштву, садржај образовања даровитих за друштвену елиту, мора бити уравнотежен између националног и глобалног, у смислу очувања националног и развијање осећања за развој глобалног друштва и планетарне културе.

Кључне речи: даровити, елита, локално, глобално, друштво.

Danilo Z. Markovic, PhD
Serbian Academy of Education
Belgrade

Social Role of Elite and Education of the Gifted

Abstract: Education of the gifted deserves special attention not only of educational institutions, but of the society in the broadest term. The treatment, both social and pedagogical, of the education of the gifted deserves multi-aspectual approach, having in mind the importance and social function of elite. The treatment has, of course, been determined by the character of the attitude of the society in which and for which the gifted are educated and the position of elite in particular societies. In contemporary, globalizing society, the contents of education of the gifted for social elite have to be balanced between national and global, in the sense of preservation of the national and the development of the sense for the prosperity of global society and planetary culture.

Key words: the gifted, elite, local, global, society.

Prof. dr Slobodanka Markov
Prirodno-matematički fakultet, Novi Sad
markovj@eunet.rs

Daroviti i društvena pokretljivost

Predmet ovog rada je ispitivanje mogućnosti, pre svega institucionalnih, za školovanje darovite dece i omladine u Srbiji, odnosno za njihovo društveno napredovanje. Cilj je da se analizom dokumenata i prakse prepoznavanja i podsticanja razvoja potencijala među darovitim mladim u Srbiji skrene pažnja na potrebu stimulativnijih mehanizama u ovoj oblasti. Aktualnost teme određena je, sa jedne strane, globalnom promenom koncepta razvoja – razvoja društva znanja, a, sa druge, unutrašnjom promenom u karakteru društvenih elita u Srbiji, u kojima dominira vlasnička elita, čiji uspon nije bio zasnovan na znanju.

Polazna pretpostavka je da je razvoj i napredovanje darovitih mladih u Srbiji danas posredovan, pre svega, socijalnim statusom njihovih roditelja. Takođe smo pretpostavili da u Srbiji ne postoje sistemski mehanizmi za razvoj darovitih. Osnovne istraživačke metode su analiza sadržaja, zatim deskriptivna statistika i metod inetrvjua.

Ključne reči: daroviti, društvena pokretljivost, društvene elite, mehanizmi za razvoja talenata.

Slobodanka Markov, PhD
Faculty of Mathematics and Science
Novi Sad

The Gifted and Social Mobility

Abstract: The aim of the paper is to investigate possibilities, before all institutional, for schooling of gifted children and youth in Serbia, i.e. for their social advancement. The intention is, through the analyses of documents and practice of identification and encouragement of development of young gifted individuals in Serbia, to draw reader's attention to the need for more stimulating mechanisms in the field. The ongoing interest in the subject has been determined on the one hand by the global change of the concept of development – development of knowledge society, and on the other hand by the intrinsic change in the character of social elites in Serbia, in which ownership elite dominates, whose success had not been based on knowledge.

The starting assumption is that the development and advancement of gifted young people in Serbia is nowadays mediated, before all, but the social status of their parents. We have also assumed that there are no system mechanisms for giftedness development. The basic research methods are contents analysis, descriptive statistics and interview method.

Key words: the gifted, social mobility, social elites, talent development mechanisms.

Проф. др Драган Мартиновић
Учитељски факултет Београд

СРЕДСТВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА ДАРОВИТИХ

Физичка (телесна) вежба је, као основно средство и основна метода физичког васпитања ученика, специјално одабрана кретна активност којој је првенствено: а) биолошки циљ (достизање оптималног нивоа физичких способности) и б) педагошки циљ (стицање моторичке информисаности путем формирања и усавршавања кретних умења и навика).

Под физичком вежбом подразумева се свако кретање, односно физичка активност, која се свесно и у складу са одређеним законитостима, примењује ради остваривања конкретних циљева и задатака физичког васпитања.

Кључне речи: ученик, физичка вежба, физичко васпитање, спорт

Dragan Martinovic, PhD
Teacher Training Faculty, Belgrade

INSTRUMENTS FOR THE PHYSICAL EDUCATION OF GIFTED STUDENTS

Physical (bodily) exercise, as the main instrument and key method of students' physical education, is a specially selected movement-based activity whose main aim is twofold: a) biological aim (reaching the optimum level of physical abilities) and b) pedagogical aim (learning about motor skills by means of developing and mastering movement-based abilities and habits).

By physical exercise we mean any movement, i.e. physical activity, which is applied consciously and according to certain prescribed rules with the aim of fulfilling concrete physical education goals and tasks.

Key words: student, physical exercise, physical education, sport

Prof. univ. dr. Lizica MIHUT, rector, Universitatea Aurel Vlaicu Arad
Prof. univ. dr. Anton ILICA, decan, Facultatea de Științe ale Educației
Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad

A complex world, like the contemporary one, which is driving on in continuous and shocking social change, needs a kind of people with special aptitudes, like rapid adaptation and integration, with autonomy and independence. In order to develop personalities adaptive to this kind of society, we reveal the necessity of increasing two compartmental acquisitions: creative capacities and creative competences. If capacities confer people the possibility to achieve novelties, competence gives them the chance to reach originality, in either domain: cultural or technological. To be creative means to have high capacities, but also to achieve the balance between rationality and emotionality. To manage emotions is the most important element in the relationship between thought and action. In order to increase developing innate aptitudes, we plead for developing the emotional competences in the young.

Key words: creativity, high competence, genius, aptitude, emotion, develop

Prof. dr Lizika Mihuc
Univerzitet «Aurel Vlaiku»
Arad

Rezime: Složenom svetu, kakav je savremeni, koji pokreće stalne i šokantne socijalne promene, potrebni su ljudi koji imaju posebne sposobnosti, kao što su brza prilagodljivost i integracija, uz autonomiju i nezavisnost. Da bi se razvile ličnosti koji se mogu prilagoditi ovakvom društvu, otkrivamo nužnost da se u većoj meri zasebno stiču kreativne sposobnosti i kreativne kompetencije. Ako sposobnosti pružaju ljudima mogućnost da postignu novine, kompetencija im daje priliku da dostignu originalnost bilo u kulturnom ili u tehnološkom domenu. Biti kreativan

znači imati visoke sposobnosti, ali i dostići ravnotežu između racionalnosti i emocionalnosti. Kontrolisanje emocije je najvažniji element u odnosu između misli i dela. Da bi se povećale razvojne urođene sposobnosti, mi se zalažemo za razvoj emotivnih kompetencija kod mladih.

Ključne reči: kreativnost, visoka sposobnost, genije, sposobnost, emocija, razvoj.

Prof. Dr Miodrag MILIN, profesor de istorie recenta si moderna,

Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad

miomi333@yahoo.com

Educatia elitelor, intre aspiratii si impliniri, la institutele si facultatile de istorie din Arad si Timisoara

Rezumat: In cadrul Institutului de studii banatice al Academiei Romane de la Timisoara in ultimii doi ani au fost elaborate o serie de proiecte noi in domeniul cercetarii istorice si istoriografice. Cercetarile fundamentale sunt concentrate in jurul proiectului major al Academiei Romane, privind realizarea primei sinteze complexe de istoria Banatului. Cercetarile istoriografice din Banat si Arad vizeaza evidentierea temelor de istorie recenta, privind Revolutia romana si afirmarea unui pol de identitate regionala in spatiul de vest al Romaniei, al carui act de nastere s-a consemnat la Timisoara, in ziua de 29 decembrie 1989. O serie de fapte si izvoare noi vin sa completeze tabloul istoriei recente a Romaniei, cu inceputul societatii civile si tranzitia cu problemele ei, spre insusirea modelului identitar european. Cele mai recente investigatii, in care sunt angajati studenti si masteranzi de la Facultatea de Istorie a Universitatii "Aurel Vlaicu" din Arad vizeaza fenomenul represiunii comuniste si cauzele declinului regimului national comunist al lui Ceausescu. Sunt cercetari care au menirea de a afirma centrele universitare din Vestul Romaniei, intre promotorii activi ai noilor directii de cercetare istoriografica, debarasata de canoanele dogmei comuniste.

Prof. Dr Miodrag MILIN, profesor istorije,

Univerzitet "Aurel Vlaicu" Arad

miomi333@yahoo.com

Obrazovanje elita, između težnji i uspeha, na višim školama i fakultetima u Aradu i Temišvaru

Rezime: U okviru Instituta za banatske studije Rumunske akademije nauka iz Temišvara, poslednjih godina, realizovano je nekoliko projektata vezanih za proučavanje u oblasti istorije i istoriografije. Najvažniji deo proučavanja odnosi se na težnju Rumunske akademije da načini prvu opsežnu istoriju Banata. Istoriografska istraživanja u Banatu i Aradu, odnose se na savremenu istoriju, rumunsku revoluciju i stvaranje posebnog regionalnog identiteta u zapadnim krajevima Rumunije, procesa koji je započeo 29. decembra 1989. godine u Temišvaru. Najnovija istraživanja na kojima rade studenti osnovnih i master studija Fakulteta za istoriju, Univerziteta Aurel Vlaicu u Aradu, obuhvataju razloge kraja rumunskog nacional – komunističkog sistema privedenog Čaušeskuom. Radi se o istraživanjima koji za cilj imaju promovisanje novih puteva u istoriografiji, bez prisustva komunističkih dogmi.

Božo Milošević
Filozofski fakultet
- Odsek za sociologiju -
Novi Sad
bozomil@nadlanu.com

**INTELEKTUALNA DAROVITOST I STRUČNJAČKA RUTINA:
IZMEĐU PRAKTIČNE I TEHNIČKE RACIONALNOSTI**

Prilog predstavlja kraći sociološko-saznajni osvrt na uticaje modernih društvenih procesa na „raslojavanje“ inteligencije. Jedan sloj se prepoznaje po umešnom služenju svojom darovitošću, koja se ogleda u autonomnom/stvaralačkom i kritičkom profesionalnom delovanju, dok se drugi sloj može uočiti u svakodnevnom stručnjačkim ispunjavanjima heteronomnih/rutinskih ciljeva u društvu i sve raznovrsnijim njegovim organizacionim segmentima. Autor smatra da se ta dva sloja inteligencije mogu razumeti kao „posednici“ dve vrste saznanja; prvi je više ovladao praktičnom, a drugi tehničkom racionalnošću. Otuda se društveni odnos između ta dva sloja inteligencije najčešće ispoljava u vidu međusobnog otpora, u kome „stručnjaštvo“ smatra intelektualce nepraktičnim (i nekorisnim), a intelektualci njih nemoralnim (i sebičnim). Takva ponašanja između njih nisu posledica samo nekih trajnih psihičkih predispozicija, ni stečenih „stručnjačkih karaktera“, već pre svega strukturalnih društvenih osobenosti koje nameće tehnička podela rada i s njom u vezi vrednosna orijentacija na uspeh i profit.

Ključne reči: racionalnost/darovitost/umeće/inteligencija/„stručnjaštvo“.

Bozo Milosevic
Philosophical Faculty
Sociology Department
Novi Sad
bozomil@nadlanu.com

**Intellectual Giftedness and Professional Routine:
Between Practical and Technical Rationality**

Abstract: The article is a brief socio-cognitive overview of the influences of contemporary social processes on the “layering” of intelligence. One layer can be recognised according to skilful use of their giftedness, reflected in autonomous/creative and critical professional action, while the other layer can be noticed in everyday professional fulfilment of heterogeneous/routine aims in society and its increasingly more versatile organizational segments. The author holds that the two intelligence layers can be understood as the “owners” of two types of knowledge; the former has mastered practical and the latter technical rationality. As a consequence, social relation between the two intelligence layers is most commonly manifested in the form of mutual resistance, in which intellectuals are considered impractical (and useless) by “professionals”, while professionals seem to be immoral (and selfish) in the eyes of intellectuals. Such behaviours between them are nether a consequence of only some permanent psychological predispositions nor some acquired “professional characters”, but before all structural social features, imposed by technical labour division, and consequently by value orientation towards success and profit.

Key words: rationality, giftedness, skill, intelligence, professionalism.

Dr Jovana Milutinović, dr Sladana Zuković
Filozofski fakultet, Odsek za pedagogiju, Novi Sad

OBRAZOVANJE DAROVITIH: IZVRSNOST I/ILI JEDNAKOST?

U radu se razmatra pitanje dihotomije između elitističke i egalitarističke koncepcije obrazovanja darovitih. Posebno se naglašava da se u oblasti obrazovanja može govoriti o polarizovnim snagama desne i leve orijentacije u određivanju ciljeva obrazovanja, kao i o različitim obrazovnim strategijama koje imaju snažne implikacije na obrazovanje darovitih. Uzimajući u obzir posledice neadekvatnog odnosa prema obrazovanju darovitih, autorke ističu stav da je potrebno izgraditi takav obrazovni sistem koji bi omogućio jednakost obrazovnih prilika kako bi svaki pojedinac dobio onakvo obrazovanje koje odgovara njegovim specifičnim mogućnostima. Takav pristup u obrazovanju mogao bi da osigura adekvatan razvoj i darovitih, pre svega preko ostvarenja prava darovite dece da budu uključena u odgovarajuća obrazovna iskustva.

Ključne reči: obrazovanje darovitih, elitizam, egalitarizam, izvrsnost, jednakost obrazovnih prilika

Jovana Milutinovic, PhD
Sladjana Zukovic, PhD
Philosophical Faculty
Pedagogy Department
Novi Sad

Gifted Education: Excellence or Equality?

Abstract: The paper deals with the issue of dichotomy between elitist and egalitarian conception of gifted education. It has been emphasized that within education it can be discussed about polarized powers of right and left orientation in determination of the aims of education, as well as of various educational strategies which have powerful implications for gifted education. Having in mind the consequences of inadequate attitude towards education of the gifted, the authors point to the attitude that it is necessary to build an education system ensuring equality of educational opportunities so that each individual could get an education which suits his/her specific abilities. Such an attitude towards education could ensure adequate development of the gifted, as well, before all through the fulfilment of the right of gifted child to be involved in suitable educational experience.

Key words: gifted education, elitist approach, egalitarianism, excellence, equality of educational opportunities.

Проф. др Милан Недељковић
Српска академија образовања
Београд

ДРУШТВЕНА И ПЕДАГОШКА ПОДРШКА ФОРМИРАЊА ЕЛИТЕ ЗНАЊА

Савремено светско друштво, захваљујући у првом реду брзом развоју науке и технике, постаје друштво знања. У његовом функционисању, развоју и напретку, све важнију улогу има елита знања чији најистакнутији представници потичу из редова даровитих и креативних. Формирање те елите је важан и сложен друштвени и педагошки процес – односи се на њено стварање, промоцију и вредновање. У овом раду се доказује да: (1) елита знања треба осмишљено да се планира у зависности од потреба и могућности и конкретног друштва; да стратегија стварања ове елите буде део стратегије развоја друштва и образовања; (2) на формирање елите знања утичу структура и карактер друштвеног система, а особито система васпитања и образовања, (3) у формирању елите знања најзначајнију улогу и највећу одговорност има универзитет тиме што највише доприноси интелектуалном и моралном развоју даровитих студената, будућих носилаца знања и креативности у свим областима рада и сваралаштва, који треба да знају да се знања и способности могу (зло) употребити за остваривање различитих циљева; и (4) вредновање елите знања у очувању, стварању, ширењу и примени знања треба да буде целовито, да узима у обзир и дела и ствараоце.

Кључне речи: друштво знања, елита знања, стварање елите знања, промоција елите знања, вредновање елите знања.

Prof. Dr Milan Nedeljkovic
Serbian educational academy
Belgrade

Social and educational support of forming the elite of knowledge

Thanks to fast development of science and technological achievements, modern world society is becoming society of knowledge. In its functioning, development and progress important role play so call "elite of knowledge", whose most prominent members are coming from the most talented and creative circles. Forming these elite is important and complicated social and educational process and incorporates its establishing, promotion and evaluation. In this study we want to prove: (1) elite of knowledge carefully to be planed, depending on need and capabilities of society, and strategy of these elite to be part of development and education of society; (2) Structure and character of social system, particularly system of education have to be main factor of forming of this elite; (3) in forming elite of knowledge the most important role and responsibility have to carry University which contribute the most on intellectual and moral development of talented students, future leaders and carriers of knowledge and creativity in all fields of work, who should know that knowledge and capabilities can me misused for obtaining different goals; and (4) to respect and evaluate knowledge in a sense of safeguarding, creating, expending and applying knowledge has to be complete and take into account deeds and their creators.

Key words: society of knowledge, elite of knowledge, creating elite of knowledge, promotion of elite of knowledge, respect of elite of knowledge.

Lector universitar Bianca Negrilă
Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad
iulian.bianca@gmail.com

De ce avem nevoie de Educația de Excelență

Tendențele contemporane de a defini supradotarea se referă la performanțe înalte cu abilități potențiale într-o singură arie sau în combinație pe următoarele arii:

- gândire creativă sau productivă;
- abilități de lider;
- abilități psiho-motorii;
- capacități înalte logice în câmpuri științifice abstracte sau jocuri logice;
- performanțe în arii precum muzica, matematica, șahul sau altele;
- dezvoltare intelectuală foarte înaltă, cu IQ peste 150.

În școala noastră copiii sunt încă învățați să memoreze, în loc să fie învățați să judece, să aplice, să soluționeze probleme concrete. Educația actuală nu le oferă șansa dezvoltării abilităților personale la nivelul maximal, nici șansa de a-și valorifica abilitățile pe care și le dezvoltă în afara sistemului școlar. Nu este vina profesorilor, ci a modului în care educația este văzută de sistem. Avem nevoie de o educație proiectată pe valori ca: încrederea, onestitatea, performanța, inteligența socială, curajul acțiunii civice, creativitatea, implicarea personală, competența, forța echipei. Din aceste motive avem nevoie de o educație de excelență.

„Lăsați copiii să zboare cât mai sus, să viseze la ideal, la magie. Cu timpul, încrederea lor va deveni o putere incredibilă. Putem crea o simfonie a lucrurilor excelente, putem fi un Picasso al vieții noastre, descoperiți-vă !” – spune Lajos Kristof.

Cine nu ar vrea să ajungă un savant de renume ? Cine nu ar visa la premiile Oscar sau Nobel ? Da, copiii supernormali ! Dar cu ce sunt ei mai presus decât noi ? Pentru că au curajul să ajungă la un apogeu, și că visează mai mult decât noi ? Supradotații – supranormalii ființe născute pentru lumea noastră.

Универзитетски лектор Бјанка Негрила
Западни универзитет „Василе Голдиш“
Арад, Румунија

Зашто имамо потребу за изванредним образовањем?

У нашој школи деца су учена да меморишу уместо да размишљају, да примене научено, да решавају конкретне проблеме. Садашње образовање не нуди шансу за развој личних способности до максимума, као ни шансу да даровити самовреднују способности које могу развити изван школског система. Кривица није до наставника, већ до образовања као дела друштвеног система. Постоји потреба за образовањем пројектованом на вредностима као што су: поверење перформансе, друштвена интелигенција, храброст друштвеног деловања, лична импликација, компетенције, снага тимског деловања. То су аргументи који потврђују потребу за изванредним образовањем.

Prof. univ. dr. Iulian Negrilă
Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad
iulian.bianca@gmail.com

Îndrumarea și orientarea tinerilor supradotați pentru formarea de elite

În România 4% dintre copii sunt supradotați. Pentru ei Consorțiul Român pentru Educarea Copiilor și Tinerilor Supradotați și Talentați a scos o lege care să-i recunoască drept supradotați, cu tot cu diplomele obținute în afară și să îi ajute să rămână în România să performeze. Soluția propusă constă în crearea unui Centru Național de Instruire Diferențiată, cu programe educaționale diferite de cele normale, cu clase specializate și curriculum diferențiat, toate aflate în subordine Ministerului Educației .

„Sunt mai inteligenți decât profesorii lor. Pentru a atinge performanța, au nevoie de maeștri și de o educație specială. Țările dezvoltate le-au creat deja aceste condiții. Acum a venit și rândul nostru” (G. Emil Pallade).

Legea nr. 17/2007 privind educația tinerilor supradotați, capabili de performanță înaltă, promulgată prin Decretul nr. 18/2007 de către Parlamentul României, prevede, printre altele, educarea diferențiată a tinerilor în centre specializate, publice sau private, în școlile de weekend și tabere de instruire sau învățământ la distanță etc.

Legea se referă și la identificarea tinerilor supradotați care să se realizeze de către echipe formate din specialiști în domeniu, psihologi, pedagogi, profesori și să satisfacă exigențe de fidelitate și obiectivitate. Identificarea va utiliza următoarele instrumente și procedee:

- studii de caz;
- chestionare;
- teste psihologice de aptitudini școlare, de inteligență, de creativitate, de aptitudini speciale;
- interviuri care acoperă definiția supradotării.

Metodologia didactică specifică se va adapta la profilul de personalitate și la gradul de maturitate psihologică ale tinerilor supradotați.

Pregătirea cadrelor didactice necesare instruirii tinerilor supradotați se va face pe baza unor programe speciale, prin cursuri specializate.

Ministerul Educației va distribui fondurile publice alocate programelor de excelență pentru dezvoltarea centrelor locale de instruire diferențiată.

Проф. др Јулијан Негрила
Западни универзитет „Василе Голдиш“
Арад, Румунија

Упућивање и оријентисање даровитих за стварање елите

Статистика говори да у Румунији има 4% даровите деце. Румунски Конзорцијум за образовање даровите и талентоване деце и младих донео је Закон који их третира као даровите, заједно са признањима која су стекла, да им помогне да се искажу у Румунији. Предложено решење иницира формирање Националног центра за диференцирано образовање, са различитим образовним програмима у односу на стандардне, са специјализованим одељењима и диференцираним курикулумом, а све то под покровитељством Министарства образовање.

Припрема наставника за рад са даровитима организоваће се путем специјалних програма.

Prof. dr Adrijan Negru
Učiteljski fakultet Beograd
Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača “Mihailo Palov” Vršac
vsvaskatedram@hemo.net

ELITIZAM I DEPERSONALIZACIJA DAROVITIH

Rezime: Elitisti su, po pravilu, društvene strukture sa dobrim vezama u svim sferama društvenog života, pa i obrazovanja. Međutim, došlo je vreme da umetnost i obrazovanje izađu iz areala malih društvenih grupacija, kao segmenti egzistencijalnog dobra svih pojedinaca u društvu. Daroviti ne izlaze na površinu uz pomoć društvenih kriterijuma kao što to čine elitisti, već svojim prirodnim sposobnosima koje imaju poseban socijalni efekat.

Ključne reči: elitizam, depersonalizacija, obrazovanje, darovitost.

Adrijan Negru, PhD
Teacher Training Faculty, Belgrade
Preschool Teacher Training College, Vrsac

ELITISM AND DEPERSONALIZATION OF GIFTED

Summary: Elitists are, by rule, the social structure with good connections in all spheres of social life, including education. However, it is time to art and education come out from the area of small social groups, as segments of existential good of all individuals in society. Gifted doesn't come to the surface with the help of social criteria as it makes elitists, but with their natural abilities that have a special social effect.

Key words: elitism, depersonalization, education, giftedness.

Mr Marinel Negru
Učiteljski fakultet Beograd

UVAŽAVANJE RAZLIČITOSTI KAO ANTINOMIJA DAROVITOSTI I ELITE

Obrazovanje se prilagođava pojedincima i grupama, darovitim pojedincima i izbegava marginalizaciju ili društveno isključivanje. U slučaju da se prilagođavanje ne realizuje, ono ne može biti smatrano efikasnim, sposobnim da stimuliše trajan razvoj ljudskog bića u društvenom kontekstu. Ukoliko su dobro organizovani, obrazovni sistemi mogu da vode do uspeha i eliminisanja društvenog promašaja. Na globalnom planu, uzajamno poštovanje različitosti može predstavljati rešenje antinomije između jednakosti i elite.

Cljučne reči: antinomija, darovitost, obrazovanje, različitost.

Marinel Negru, MA
Teacher Training Faculty
Belgrade

RESPECTING DIFFERENCES AS THE ANTINOMY OF GIFTEDNESS AND ELITE

Education is adaptable to individuals and groups, gifted individuals and avoids marginalization or social exclusion. In case that adaptation is not being implemented, it can not be regarded as efficient, able to stimulate the lasting development of human beings in a social context. If well organized, educational systems can lead to the success and elimination of social failure. At the global level, mutual respect for diversity can be a solution for antinomy between equality and elite.

Key words: antinomy, giftedness, education, diversity.

**Prof. Dr Victor NEUMANN, profesor de teoria istoriei la Universitatea de Vest din Timisoara
Romania**

Exceptionalismul si problemele binelui de obste. Despre setul de valori culturale ce sta la temelia pedagogiei romanesti

Rezumat: Tema trimitte la rigorile intelectuale ale Romaniei si la evaluarea gandirii politice romanesti in secolele XIX si XX, caz in care exceptionalismul intelectual si educatia au subminat ideea binelui de > obste. In locul formarii elitelor, o orientare elitista a prelungit sensul discriminatoriu al minoritatii sociale si politice dominante; in locul ideii occidentale de scoala si de norme privind coabitarea civica, in > locul formarii clasei de mijloc in baza justitiei sociale, s-a conservat idealul diferentelor culturale, de cunoastere si de acces la putere, specifice lumii premoderne. Prin cateva exemple, autorul isi propune sa arate trasaturile acestui fel de a gandi; valorile istorice mostenite, respectiv cultura ambivalentelor ce a definit si defineste si astazi Romania ca fiind oentitate sociala si politica asezata intre Orient si Occident. Innoirea structurii de gandire - de aici poate porni o autentica integrare europeana a Sud Estului - pretinde decodarea si reconstructia miturilor istorice si identitare, precum si reforme pedagogice indatorate schimbarii de paradigma culturala.

Prof. Dr Victor NEUMANN, profesor terije istorije na Univerzitetu Vest Temišvar

Tema se odnosi na evaluaciju rumunske političke misli u XIX-om i xx-om veku i na intelektualnu posebnost. Umesto formiranja elita, elitističkog odnosa, elitizam je produžio diskriminatorski odnos prema manjini;

umesto civilizovanog odnosa prema obrazovanju i jednog građanskog odnosa, stvorio se odnos kulturne različitosti, specifičan za postmoderni svet. Kroz nekoliko primera, autor opisuje ovaj način razmišljanja; nasleđene istorijske vrednosti, kultura različitosti koja je danas specifična za Rumuniju, kao mesto susretanja istoka i zapada. Menjanje načina razmišljanja – mesto je sa kojeg kreće autentična evropska integracija istočnih krajeva i takođe, ponovna izgradnja mitova i identiteta, kao i pedagoške reforme za koje treba zahvaliti kulturnoj paradigmi

Проф. др Радмила Николић
Учитељски факултет Ужице
scholae50@yahoo.com

НОВЕ ЕЛИТЕ И ДАРОВИТИ

Говорити данас о друштвеној елити и даровитима није ни мало једноставно и у првом реду захтева прецизно одређивање појма елите у савременим условима. Ако се пође од основног значења речи елита (од лат. *Eligere* – изабрати, у најопштијем смислу речи представља нешто што је одабрано по неком вредносном критеријуму, као оно што ту изабрану вредност поседује у натпросечној мери, као оно што је највредније, што је „цвет“ неког друштва), чини се лакшим утврђивање везе друштвене елите и даровитих. Још један услов за то је битан, а то је да елиту представљају одабрани по природним и исказаним способностима, а не по избору других или самоизбору.

Историјски гледано, социолошка и друга бројна проучавања, говоре о промени значења речи елита, посебно када се посматра из различитих углова, из социолошког или политичког односно када се посматра из угла друштвене структуре или преко категорија друштвене моћи, власти.

Могуће је говорити о елитама у различитим областима (политичка или елита моћи, интелектуална елита, културна елита, позоришна елита, елитни универзитети и сл.) али то не значи да оне нису нужно повезане а често чак и међусобно сукобљене. Истакнути теоретичар елитизма Vilfredo Paerto, заступао је став да се у свакој професији може сваки учесник, на основу једног показатеља његове успешности рангирати од најбољих (који представљају елиту) до најслабијих.

Оно одређење елите које значи „избор“, оно што је најбоље у свакој врсти, „одабрани слој друштва, круг људи који се налази на највишем ступњу интелектуалног развоја“ пружа могућност за утврђивање везе друштвене елите и даровитих.

Оно што у овом тренутку може да буде од користи за разматрање овог проблема јесте да ли се данас може говорити о друштвеној елити као оном друштвеном слоју који „предњачи у разним стварима“, који својим деловањем вуче друштво напред, да ли су они који данас доносе одлуке које битно утичу на живот великог броја људи најспособнији, какав положај и улогу у друштву имају они који си најспособнији и да ли се тај положај може повезивати са знањем и способностима, да ли су знање, врлине и способности основне вредности које карактеришу друштвену елиту, како је то још истицао Платон.

Савремени амерички аутори (К.Лаш, 1996.) говоре о „новим елитама“ које су настале у новим друштвеним, економским и политичким условима које не карактеришу увек високе способности. На ова и бројна питања покушаћемо да дамо одговоре у овом раду.

Кључне речи: друштвене елите, даровити, одабрани, друштвени положај, политичка моћ

Prof. dr. Radmila Nikolic,
The Teacher-training Faculty of Uzice

NEW ELITES AND THE GIFTED

To talk about the social elite and the gifted people today is not a simple thing, and requires, in the first place, a precise definition of the term *elite* in present-day conditions. If we start from the most broadly accepted meaning of that word, then, *elite* (from the Latin word *Eligere*, with the meaning *to choose*), represents something that is chosen by some value, something that possess that chosen value in the above-average degree, something that is most valuable of all, “the flower” of a society. With this meaning of the word in mind, it seems much easier to establish the connection between the social elite and the gifted. Another very important condition is that the elite must consist of the people chosen by their abilities alone, and not by some arbitrary criteria of others.

There have been many different meanings of the word *elite* in the course of history depending from which angle we looked at it - sociological, political, from the point of view of the structure of a society or the power that it had in a society.

We can speak about the elite in different areas (political, intellectual, cultural, theatrical, educational etc.), but this differentiation does not mean that these kinds are not interconnected and very often contrasted to each other. The prominent theoretician of elitism Vilfredo Pareto, thought that in each profession every participant could be ranked from the best one (representing the elite) to the worst one, on the basis of different abilities. The elite, or elite class, is the total of best rated people in every branch of human activity.

The definition of the elite which includes “choice”, or “what is best in every kind“, “the chosen stratum of a society”, “the people who are at the highest level of intellectual development” offers the clue for establishing the connection between the elite of a society and its gifted people.

At this moment we can discuss the questions of whether the social elite represents the social stratum that is always “ahead in all issues”, the one that enables a society to progress, whether the people who make the most important decisions today are the ones who are the most able of all, what their position and status in a society are, whether that position is conditioned by their abilities and knowledge, and whether knowledge and abilities are the basic values which characterize the social elite, as even Plato pointed out.

The contemporary American authors (S. Lash, 1996) talk about “new elites” established in the new social, economical and political conditions, but not always characterized by their high abilities. These and many other questions will be discussed in this paper.

Key words: *social elites, the gifted, the chosen, social status, political power.*

Проф.др Адам Нинковић
Педагошки факултет, Јагодина
budimirninkovic@yahoo.com

ДАРОВИТОСТ И МОРАЛ -Историјска искуства Срба-

У раду се објашњава повезаност даровитости и морала уопште, а посебно на примерима великана српског народа. После теоријских разјашњења о сучељавању и међузависности даровитости и морала, изложена су нека историјска искуства Срба о деловању изузетно даровитих и високо моралних људи нашег народа (Растка Немањића-Светог Саве, Доситеја Обрадовића, Вука Караџића, Светозара Марковића, Николе Тесле, Михајла Марковића...). На основу тога изведени су закључци о плодотворној међузависности даровитости и морала, како за друштво тако и за личност.

Кључне речи: даровитост, морал, историја, Срби, плодотворност

Adam Ninkovic, PhD

Giftedness and Morality - Historic experience of Serbs -

Abstract: The paper explicates connectedness between giftedness and morality in general, and in particular according to the examples of great figures of Serbian people. Having given theoretical explanations on confrontation and interrelatedness between giftedness and morality, the author of the paper points to some historical experiences of the Serbs of the deeds of exceptionally gifted and highly moral figures of our nation (Rastko Nemanjic – Sveti Sava, Dositej Obradovic, Vuk Karadzic, Svetozar Markovic, Nikola Tesla, Mihajlo Markovic...). According to this, conclusions are made referring to thriving interdependence between giftedness and morality for both the personality and society.

Key words: giftedness, morality, history, Serbs, fruitfulness.

Viorika Paser i Adrijan Božin

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“, Vršac

aabozin@gmail.com

DAROVITI - POTENCIJALNA STVARALAČKA NAUČNA ELITA?

Ako je znanje (naučno saznanje) osnovni razvojni resurs jednog društva, prirodno je da se ono postara da obezbedi uslove za razvoj potencijalnih naučnika. U tom smislu najbolje investicije jednog društva su one usmerene na stvaranje stvaralačke naučne elite.

Može se reći da su daroviti, prema svojim psihofizičkim svojstvima, „elita“ u odnosu na starosnu generaciju kojoj pripadaju. Da li daroviti mogu da postanu stvaralačka naučna elita? Kako? Koji uslovi su za to potrebni? Da li se odgovori na ova pitanja mogu tražiti u sklopu adekvatne društvene podrške razvoja darovitosti, koja podrazumeva rešavanje mnogih dilema oko sadržaja i kvaliteta obrazovanja, mentorstva, materijalnih uslova...? Ovaj rad pokušava da, u naznakama, sagleda moguće odgovore na pomenuta pitanja.

Ključne reči: daroviti, stvaralačka naučna elita, društvena podrška.

Viorika Paser, MA

Adrijan Božin

Preschool Teacher Training College “Mihailo Palov”

Vrsac

The Gifted – Potential Creative Scientific Elite?

If knowledge (scientific knowledge) is the basic developmental resource of the society, the society should ensure conditions for the development of potential scientists. In this sense, the best investments of a society are directed to creation of creative scientific elite.

It can be said that the gifted are, according to their psychophysical features, “elite” in comparison to their peer group. Is it possible for the gifted to become creative scientific elite? How? What conditions are needed? Can answers to the questions be found within adequate social support to giftedness development, implying solution of numerous dilemmas regarding contents and quality of education, mentorship, material conditions...? Efforts are made in the paper to consider, to a degree, possible answers to the mentioned questions.

Key words: the gifted, creative scientific elite, social support.

Zoran Pavlović i Slavica Maksić
Institut društvenih nauka
Institut za pedagoška istraživanja
Beograd, Srbija
ipismaksic@ptt.rs

**ODNOS SRPSKE DRUŠTVENE ELITE
PREMA DEČIJOJ MAŠTI I KREATIVNOSTI**

Predmet rada jeste poželjnost maštovitosti kao važne osobine dece u grupi društvene elite četiri evropske zemlje - Srbije i Velike Britanije, Francuske i Nemačke, kao tri tradicionalno najuticajnije evropske zemlje. Grupa društvene elite formirana je na osnovu formalnih kriterijuma (uzrast, obrazovanje, primanja) i nekih pretpostavki teorije globalnog mnjenja koju je formulisao Frank Rusciano. Pored toga, ispitivana je spremnost društvenih elita za angažovanje u političkom životu. Podaci za komparativnu analizu prikupljeni su u Petom talasu Svetske studije vrednosti koji je sproveden 2005-2008. Nalazi ukazuju da društvene elite posmatranih zemalja više vrednuju dečiju maštovitost nego populacije u celini. Ali, dok su francuska, britanska i nemačka društvena elita većinski zainteresovane za politiku, u slučaju srpske elite samo manjina ispoljava ovakvo interesovanje. U završnom delu, diskutuje se značaj dobijenih rezultata u kontekstu odnosa društvenih i političkih elita, i njihove implikacije po mogućnosti pružanja šire društvene podrške maštovitosti i kreativnosti mladih.

Ključne reči: društvena elita, politička elita, dečija maštovitost, Svetska studija vrednosti, Srbija

Zoran Pavlovic, Slavica Maksic
Institute of Social Sciences
Institute for Educational Research
Belgrade, Serbia

**ATTITUDE OF SERBIAN SOCIAL ELITE
TOWARDS CHILD IMAGINATION AND CREATIVITY**

Subject of the paper is preference of imagination as an important child quality in the group of social elite in four European countries - Serbia and Great Britain, France and Germany, as three traditionally the most influential European countries. The group of social elite is defined by formal criteria (age, education, income) and certain assumptions of global opinion theory formulated by Frank Rusciano. In addition to this, we studied the readiness of social elites for political engagement. Data for comparative analyses are taken from the fifth wave of World Values Survey, conducted in the period 2005-2008. The findings suggest that social elites of the countries in question evaluate child imagination higher than general population as a whole. However, while the majority of French, British and German social elite is interested in politics, only a minority of Serbian elite has the same interest. In the final part, the relevance of obtained results is discussed in the framework of the relation between social and political elites, as well as their implications for providing broader social support to child imagination and creativity.

Key words: social elite, political elite, child imagination, World Values Survey, Serbia.

Доц. др Александар М. Петровић,
Универзитет у Приштини,
Филозофски факултет Косовска Митровица
Србија

ДАРОВИТОСТ И ЕЛИТЕ У АНТИЧКОМ ДРУШТВУ

Анотација: Даровитост у античкој мисли означава пре свега могућност брзог изражавања свега што пролази кроз људски ум, његов унутрашњи свет. Она се утолико не огледа тек у томе шта човек говори, пише, чини, већ у томе како он то чини. За античко образовање даровитост као таква нема сопствену духовну димензију и везана је за површинско, за оно појавно. Аристократију духа сачињава пре свега образовање које се заснива на бављењу идејама као код Платона, или на раду појма који рефлексијама остварује препознатљивост идентитета као у Аристотеловој протофилозофији. Ако човек који је једино надарен и дотакне нешто духовно, он то чини махом случајно и несвесно, па се талентована личност задовољава углавном тиме да пружа уживање, да очарава. Тако сама надареност није довољна ни за исправност вредновања, јер јој недостаје разумевање ејдетологике ствари с обзиром на духовне димензије. Отуд су људи који само њу поседују тек преносници, преко којих може да говори њихова епоха и њихово време, али се не схватају озбиљно, па им се неретко опраштају исподи и допушта неодговорност. Оно што ту сачињава очит недостатак јесте тежина присуства духа у личности која би подразумевала протосупстанцијалност, а која би у таквој динамизацији морала и да се осећа у свему што је сачињено.

Кључне речи: „Античко образовање“, „Даровитост“, „Духовни садржаји“, „Појавно“, „Одговорност“

Aleksandar M. Petrović, Doc. PhD
University in Priština
Philosophical Faculty Kosovska Mitrovica
Serbia

THE TALENT AND THE ELITES IN ANTIQUE SOCIETY

Talent in the antique thinking means before all a potentation of a quick expression of all what going throw the human mind, within the world of man. She is not at all reflected in that what he talk, writte or doing, sed in that how did he douing that. For the antique education talent have no his own spiritual dimension, because he is connected with the outside things, who just appearing. Aristocracy of the mind is maken on the foundation of education in a working on ideas as at the Plato, or in a work of conception by the reflexivity operative energy of the identity as in Aristoteles protophilosophy. If the man who is only a talented tuched something spiritual, he doing it by the luck and unconsciousness, and talented person have a satisfaction mainly with the giving of a pleasure, in the spelling. Talent is not sufficient himself also for the right evaluation, because he is missing in understanding of the eidetologic of a things in a relationships with a spiritual dimensions. Because of that the people who have just a talent are only transmitters of the speaking epoche and his time, but they are not a serious and excentrism and unresponsibility is not rarely resolve to them. Real insufficiency is there gravity of the spiritual presentation in the person who must have a protosubstance, what will be able in that dynamic to make a sence in all what is maken.

Key words: “Antique education”, “Talent”, “Mental building”, “Appearing”, “Responsibility”

Др Ружица Петровић
Педагошки факултет, Јагодина
Висока школа струковних студија за образовање васпитача Михаило Палов, Вршац
prof.ruzica@gmail.com

ИНДИВИДУАЛНИ И ДРУШТВЕНИ АСПЕКТ ОДНОСА ЕЛИТЕ И ДАРОВИТИХ

Апстракт: Даровитост као природна изврсност претставља наслеђени потенцијал који тек уз велики лични напор и подршку шире социјалне заједнице може бити развијен. Друштво које води рачуна о даровитима чини двоструко добро: помаже афирмацију и развој личности и ствара услове за благостање својих чланова у поретку у коме доминантну улогу имају најбољи. У раду се проблематизују питања односа друштва према способним појединцима. Да ли постоји брига за њихово усавршавање, колико су укључени у доношењу важних одлука, колико су ангажовани у друштвеним променама и решавању битних питања, да ли делују појединачно, неповезано или као аристократија умних људи чију памет, знање и мудрост друштво високо цени, а њима даје највиши друштвени статус? Да ли друштво афирмише такве људе које у правом смислу краси интелектуално-морална изврсност или су у експанзији појединци и групе који свој владајући положај у друштву заснивају искључиво на политичкој и финансијској моћи?

Ruzica Petrovic, PhD

Individual and Social Aspects of the Relation between Elite and the Gifted

Giftedness as social exceptionality is an inherited potential to become developed only through great personal efforts and the support of broader social community. A society that takes care of the gifted brings twofold benefit: it supports the affirmation and development of a personality and creates conditions for welfare of all its members in the hierarchy in which the best have dominant roles. The paper deals with the issues of the attitude of society towards able individuals: is there care for their improvement, to what an extent are they involved in making important decisions, how are they engaged in social changes and significant problem solving, do they act individually, unconnectedly or as an aristocracy of brilliant people whose mind, knowledge and wisdom is highly respected by the society, giving them the highest social status? Does the society affirm the people attributed by intellectual-moral excellence or is it the case that those individuals and groups flourish whose social position is grounded solely on political and financial power?

Jelena Portner Pavićević
dipl. psiholog, prof.
OŠ Ante Starčevića, Lepoglava
portner.j@gmail.com

Kako je nastala elita Vodengrada -gradovi budućnosti-

Globalizacija kao jedna od najvećih društvenih i ekonomskih promjena nosi i negativne i pozitivne učinke. Ako se usmjerimo na promjene u okolišu, kao jednu od negativnosti globalizacije, dolazi se do pojma „održivi razvoj“. Odgoj i obrazovanje ključni su za promicanje održivog razvoja i poboljšanje sposobnosti ljudi za rješavanje pitanja okoliša i razvoja.

Kako se globalizacija smatra i vremenom izazova, mogućnosti, tehnologije, inteligencije, u neminovnom spletu pozitivnih i negativnih učinaka, daroviti pojedinac može postati elita. Ta stvaralačka elita, koja razrađuje pojmove, metode, nove načine razmišljanja, zahtjeva i specifično obrazovanje. Darovitima treba osigurati dostupnost izvora za širenje znanja, uključivanje u istraživački rad, osigurati kontinuirani kontakt s mentorom te uključivanje u skupine vršnjaka sa sličnim sposobnostima.

U kontekstu globalizacije, održivog razvoja i edukacije darovitih nastao je tim-elita koji je radio na projektu „Gradovi budućnosti“. Na inovativan, zanimljiv i kreativan način prezentirali su kako vide budućnost grada u kojem žive.

Ključne riječi: globalizacija, održivi razvoj, elita, daroviti, Vodengrad

How did Elite of Watercity Emerged -Cities of Future-

Globalization as one of the greatest social and economic changes carries a negative and positive effects. If you focus on the changes in the environment, as one of negative globalization effect, leads to the concept of "sustainable development". Education are essential to promote sustainable development and improve the ability of people to resolve the issues of environment and development.

As globalization can be considered time of challenges, opportunities, technology, intelligence, the inevitable sequence of positive and negative effects, gifted individual can become elite. This creative elite, which develops concepts, methods, new ways of thinking, requires specific education. To gifted individuals should be ensured the availability of resources for dissemination of knowledge, engaged in research work, to ensure continuous contact with the supervisor and the inclusion in the dissemination group with similar abilities.

In the context of globalization, sustainable development and education of gifted individuals originated team-elite who worked on the project "Create the Future". On an innovative, interesting and creative way to present how they see the future of the city in which they live.

Key words: globalisation, sustainable development, elite, gifted individuals, Watercity

Možnosti spodbujanja nadarjenih učencev pri pouku angleščine

Ko se je v Sloveniji uveljavil Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli (1999), so se šole najprej spopadle s postopkom evidentiranja in identificiranja nadarjenih učencev. Nekatere prej, druge pa kasneje in na različne načine so odkrivala učence, ki bi ustrezali pojmu nadarjenosti. Pravi izziv pa je nastopil po tem, ko je bil postopek odkrivanja zaključen in starši z rezultati seznanjeni. Kaj lahko naredi šola in kaj posamezen učitelj, da bi nadarjenega učenca spodbujal, krepil njegovo nadarjenost in mu omogočal, da v polnosti razvije svoja močna področja?

Učiteljeva naloga je, da napredek nadarjenega učenca spremlja in mu omogoča, da je tako znotraj kot tudi zunaj pouka aktiven, motiviran, ustvarjal in se razvija na vseh področjih osebnosti. Tako kot pri drugih predmetnih področjih, tudi pri pouku tujih jezikov velja, da naj učitelj učenca ne obremeni prekomerno z nalogami enake težavnosti kot jih (počasneje) rešujejo njegovi sošolci, ampak naj mu ponudi njemu primerne, diferencirane naloge, ki bodo nadarjenemu učencu pomenile izziv.

Delo z nadarjenim učencem se prav gotovo nadaljuje tudi izven razreda. Nadarjeni učenec se lahko na področju angleškega jezika udeležuje dodatnega pouka z zahtevnejšimi dejavnostmi. Prav tako se lahko pripravlja in udeleži tekmovanj s tega področja, kjer lahko izkaže svoje znanje, ki presega učni načrt posameznega razreda. Koristna in zanimiva je tudi bralna značka, pri kateri učenci na podlagi izbranih knjig pišejo pisne preizkuse ali pa učitelju o knjigi poročajo. Ena izmed možnosti, ki bo morda nadarjenega učenca pritegnila zaradi njegovega interesa, so različni jezikovni projekti. Še posebno so dragoceni mednarodni projekti, kjer gre za izmenjavo gradiva in izkušenj, komunikacijo in kulturno izmenjavo (npr. projekti e-twinning).

Pomembno je, da iz nabora možnosti, ki jih šola in učitelj nudita nadarjenemu učencu, učenec s pomočjo staršev in pedagoških delavcev izbere tiste dejavnosti, ki mu najbolj ustrezajo in kjer bo poleg svojega močnega področja razvijal tudi pristne socialne odnose in interese ter širil svoj pogled na svet.

Predrag Prtljaga

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“ – Vršac

predragprtljaga@yahoo.com

IT elita više na stanuje ovde

Odliv mozgova ili migracije visokostručne radne snage iz bivše SFR Jugoslavije u razvijene zemlje nastaje već sredinom šezdesetih godina. Tokom naredne dve decenije ova pojava postaje sve izraženija, da bi krajem 20. veka poprimila dramatične razmere. Raspad zemlje i svi događaji na ovim prostorima koji su obeležili ovaj period (ratovi, inflacija, bombardovanje 1999. godine...) usloveli su kontinualan i masovan odliv stručnjaka. Nedostatak preciznih podataka, kao i mali broj autora koji su se bavili ovom pojavom ukazuje na činjenicu da je ova tema namerno „gurana“ u stranu, objašnjavajući istovremeno i nedostatak strategije državnih organa da se odupru i stanu na put propasti i nestanku elite.

U radu se obrazlažu dometi našeg informatičkog obrazovanja i razvoja informatike uopšte, koji su može se reći dugo bili merljivi i gotovo paralelni sa dostignućima zapadnih zemalja. Nažalost, danas, navedeni razlozi i trenutno stanje domaćih informacionih tehnologija govore da je taj korak davno izgubljen, ali sa druge strane, ne i nedostižan.

Na osnovu dostupnih podataka, pojedinih članaka i manje ili više konvencionalnih izvora, u radu se traga za *odlivenim mozgovima* (uopšte, ali sa naglaskom na IT) koji danas čine elitu nekih drugih zemalja i društava, a na račun poreskih obveznika SFRJ, SRJ, SCG i konačno Srbije.

ključne reči: „odliv mozgova“, IT, informatika, informatičko obrazovanje, elita.

Predrag Prtljaga

Preschool Teacher Training College „Mihailo Palov“

Vršac

IT Elite No Longer Lives Here

Brain drain or migrations of highly educated labour force from the former SFR of Yugoslavia into developed countries appeared in the middle of the 1960ies. The tendency increased in the next two decades to culminate in the end of the 20th century. The breakaway of the country and all the events in the region that marked the period (wars, inflation, bombing in 1999) conditioned continual and massive brain drain. The lack of accurate data, as well as the small number of authors who have dealt with the subject point to the fact that the it has been deliberately “pushed” aside, explaining both the lack of strategy of state institutions to fight and stand in the way of disappearance of elite.

The paper offers an outline of the reaches of our IT education and the development of IT in general, which, it could be said, used to be measurable and almost parallel with the achievements of Western countries. Unfortunately, nowadays the stated reasons and the current state of domestic IT tell us that the pace has long ago been lost, while, on the other hand, it does not seem unreachable.

According to the available data, certain articles or to more or less conventional sources, the paper searches for *drained brains* (in general, but with the special emphasis on the field of IT) who today belong to the elite of some other countries and societies, on the account of taxpayers of the former SFRY, SRY, Serbia and Montenegro, and finally, Serbia.

Key words: brain drain, IT, informatics, IT education, elite.

Prtljaga Snežana

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača Mihailo Palov, Vršac

vsvasbiblioteka@hemo.net

Škola kao podrška darovitima i stvaranje intelektualne elite

Zanemarivanje i neadekvatan pristup u radu sa darovitim pojedincima čini neprocenjivu štetu za jedno društvo. Budući da je za napredak društva neophodan stvaralački kadar, i da su intelektualne sposobnosti najdragoceniji društveni kapital, trebalo bi posebno naglasiti da je od suštinskog značaja rad i negovanje fenomena darovitosti. Mali je broj darovitih pojedinaca koji mogu da se izbore sa svojim specifičnostima i razlikama, posebno ako ih okružuje nerazumevanje i neprihvatanje. Naravno da je to ne samo njihova lična tragedija, već tragedija čitavog društva, jer u savremenom shvatanju društvenog razvoja, znanje i sposobnosti su najznačajniji činioci. Takođe je prevaziđeno mišljenje da daroviti pojedinci, bez obzira na spoljašnje uticaje iz svoje okoline, uvek uspeju da se izdignu i realizuju svoje potencijale. Rezultati istraživanja govore o tome da se darovitost mora negovati i podsticati i na taj način doći do optimalnog nivoa razvoja darovitih pojedinaca. U ovom radu akcenat je stavljen na školu, kao bitnog činioca, pre svega dijagnosticiranja, a zatim i razvijanja darovitosti, kao pomoć u stvaranju intelektualne elite, odnosno formiranju i negovanju grupe onih učenika koji su identifikovani kao daroviti i koji mogu u budućnosti predstavljati intelektualnu elitu.

Glavne reči: škola, daroviti učenici, intelektualna elita

Prtljaga Snežana

Preschool Teacher Training College *Mihailo Palov*

Vršac

School as Support to the Gifted and Creation of Intellectual Elite

Abstract: Negligence and inadequate approach to the work with gifted individuals has made irreparable damage for a society. Having in mind that creative professionals are necessary for the progress of a society and that intellectual abilities are the most precious social capital, it should be emphasized that work with the gifted and nurture of giftedness phenomenon is essential. There are few gifted individuals who can cope with their own specific qualities and differences, especially if they are surrounded by the lack of understanding and acceptance. It is beyond dispute that this is not only their personal tragedy, but the tragedy of a society on the whole, having in mind that knowledge and abilities are the most significant factors in contemporary views on social development. The opinion has become an anachronism that gifted individuals always manage to reach their full potentials regardless of environmental influences. Research results speak in favour of the standpoint that giftedness has to be nurtured and encouraged for a gifted individual to reach his/her optimal level of development. The paper puts an accent on school, as a significant factor of, before all, identification and then of development of giftedness, as a help in creation of intellectual elite, i.e. formation and nurturing of a group of those students who have been identified as gifted and who are to become future intellectual elite.

Key words: school, gifted students, intellectual elite.

Мр Вера Ж. Радовић
Учитељски факултет, Београд
Татјана Крсмановић, Београд
Vera.Radovic@uf.bg.ac.rs

Даровити ученици у друштву вршњака – елита или не?

У раду су представљени резултати испитивања мишљења ученика осмог разреда основне школе и четвртог разреда средње школе (N = 288) о особинама даровитих и њиховом положају у групи вршњака. Резултати истраживања показују да су само неки даровити омиљени међу својим вршњацима и да је такав положај у великој мери условљен одређеним поступцима и особинама неких даровитих (потцењивање других ученика, стално истицање, себичност, уображеност, недружелјубивост и др.). Реч је о поступцима и особинама који не само што умањују популарност неких даровитих ученика, већ им, и поред високих интелектуалних и других способности (које су углавном препознате од стране других ученика), отежавају пут ка заузимању места које им припада, најпре у школској, а затим и у друштвеној елити.

Кључне речи: даровити ученици/друштво вршњака/школска елита.

Vera Z. Radovic, MA
Teacher Training Faculty, Belgrade
Tatjana Krsmanovic
Belgrade

Gifted Pupils in the Peer Group – Elite or not?

Abstract: The paper represents the results of the research on opinions of eight grade primary school and fourth grade secondary school pupils (N=288) on characteristics of the gifted and their position in the peer group. Research results show that only some gifted pupils are favourite among peers and such a position is to great extent conditioned by certain actions and characteristics of some gifted (underestimating of other pupils, standing out, selfishness, vanity, lack of interest to be friendly with other pupils, etc). These are actions and characteristics that not only lower popularity of certain gifted pupils, but also, in spite of their high intellectual and other abilities (mostly recognized by their peers), make it difficult for the gifted to take their place, first at school and then in social elite.

Key words: gifted pupils, peer group, school elite.

Ranko Rajovic, Bord direktora Mense International, Odsek za darovitu decu (IBD of MIL and Gifted children comm - GCC of MIL)

r.rajovic@gmail.com

Slavica Dautovic, Medicinski fakultet Novi Sad, Institut za zdravstvenu zastitu dece i omladine Vojvodine

Lucija Andre, Filozofski fakultet Novi Sad, Katedra za pedagogiju

Ivan Večanski, Filozofski fakultet Novi Sad, Katedra za pedagogiju

NEUROFIZIOLOGIJA – primena novih otkrića u formiranju intelektualne elite

Primena programa NTC SISTEM UČENJA u razvoju intelektualnih sposobnosti dece

„Kako da svet mikroskopskih događanja u mnoštvu neurona dovedemo u vezu sa makrofenomenološkim svetom pamćenja ? “ Prof. Susan Greenfield, The Human Brain 2000, UK

Nova otkrića iz neurofiziologije daju mogućnost da se osavremeni pristup u radu sa decom predškolskog uzrasta. Sposobnosti kao što su sticanje novih znanja, njihovo povezivanje i korišćenje, snalaženje u životnim situacijama, učenje iz iskustva, kreativnost, pronalaženje novih rešenja, zadržavanje stečenog znanja (pojmovi koji uopšteno definišu pojam inteligencije) zavise od broja veza među neuronima (neuronska mreža) koje se intenzivno formiraju do pete i u manjem obimu do dvanaeste godine.

Program “NTC sistem učenja” stimuliše, u predškolskom uzrastu (3-7 godina), razvoj dodatnih intelektualnih potencijala svakog deteta.

KLJUČNE REČI: neurofiziologija učenja, rana stimulacija darovitosti

New discoveries in neurophysiology help us modernize our approach to working with pre-school children. Capabilities like learning, making connections, application of the acquired knowledge, managing various life situations, learning from your experiences, creativity, finding new solutions, retaining acquired knowledge (all the concepts that define intelligence) depend on the number of neural connections, (neural net) which are intensively formed for the most part until the age of five, and a small number is formed until the age of twelve. The programme "NTC system of learning" stimulates the development of additional intellectual potentials of every child.

KEY WORDS: neurophysiology of learning, an early stimulation of talents.

dr Miroslava Ristić
Učiteljski fakultet,
Beograd
Miroslava.Ristic@uf.bg.ac.rs

E-učenje – potencijali za podršku darovitim učenicima

Rad koji je pred nama ima za cilj da se nastavnicima, psiholozima, pedagozima, roditeljima i stručnjacima za rad sa darovitim učenicima ukaže na potencijale e-učenja za ostvarivanje specifičnih obrazovnih potreba darovitih. Osnovne teme u radu su: koncept e-učenja i preduslovi za njegovo uvođenje u radu sa darovitim, obrazovne potrebe darovitih učenika, tehnologije e-učenja za darovite, prednosti i mogući nedostaci e-učenja u radu sa darovitim. Istraživanja ukazuju da e-učenje može podržati darovite na svim uzrastima i nivoima i da omogućava sistemski, stručan i profesionaln rad sa nadarenim učenicima.

Ključne reči: e-učenje, obrazovanje darovitih, učenik, nastavnik.

E-learning – Potentials to support gifted students

Summary: The aim of this paper is to raise the awareness of teachers, psychologists, pedagogues, parents and professionals about the potential of e-learning for the achievement of specific educational needs of gifted students. The basic themes in the paper are: e-learning concept and the prerequisites for its implementation, educational needs of gifted students, the technologies of e-learning for the gifted, the advantages and possible disadvantages of e-learning in working with the gifted. Research shows that e-learning can support gifted children at all levels and ages. Also, e-learning allows a systematic and professional work with gifted students.

Key words: e-learning, education of the gifted, student, teacher.

Ivana Stanković
Institut za pedagoška istraživanja, Beograd
stankovic.iva@gmail.com

Obrazovanje za elitu - francuski model

U radu će biti prikazan jedinstven sistem prestižnih škola u Francuskoj ("Grandes écoles"). Radi se o sistemu prestižnih visoko-školskih institucija koji je van glavnog okvira sistema državnih univerziteta. Glavni cilj je selekcija najboljih učenika i formiranje društvene elite koja će u budućnosti voditi Francusku državu: državne službenike, političare, poslovne ljude kao i naučnike, filozofe, profesore visokog ranga. Za razliku od državnih univerziteta, ove škole imaju zahtevne prijemne ispite sa visokim kriterijumima selekcije. "Grandes écoles" nemaju veliki broj studenata i obično su fokusirane na jednu predmetnu oblast kao što su: inženjerstvo, biznis i humanističke nauke. Neke od najpoznatijih i najboljih jesu : Polytechnique, Haute Ecole de Commerce, Ecole Normale Supérieures, Sciences Politiques. U radu se dalje razmatra nekoliko pitanja: Kakva je uloga države u selekciji darovitih i njihovom obrazovanju u Francuskoj? Da li Srbija ima potrebu za ovakvim školama i formiranjem elite koja bi vodila zemlju?

Ključne reči: obrazovanje elite, francuski visoko-školski obrazovni sistem, daroviti

Ivana Stanković, Institute for Educational Research, Belgrade
Education for elites – the French model

In this paper we represent the unique system of prestigious schools in France (“The Grandes écoles”). These schools have to do with the higher education establishments outside the mainstream framework of the public universities system. The main aim is to select the best students and form the elite who will lead the country in the future: civil servants, politicians, executives, scientists, philosophers, professors. Unlike French public universities, these schools have demanding entrance exams with high criteria of selection. “The Grandes écoles” don’t have a large number of students and they are generally focused on a single subject area like engineering, business or humanities. Some of the most famous are: Politechnique, Heute Ecole de Commerce, Ecole Normale Superieures, Sciences Politiques. Few questions are discussed: What is the role of French society in selection and education of gifted children?; Does Serbia have a need for this kind of schools of gifted students?

Key words: education of elite, system of higher education in France, gifted students

Проф. др Борислав Станојловић
Београд
stanojlovics@telrad.net

НЕКЕ БИТНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ЕФИКАСНИЈЕ ПОДРШКЕ РАЗВОЈУ ДАРОВИТИХ УЧЕНИКА

Резиме:

1. У раду се разматрају неке битне претпоставке ефикасније подршке развоју даровитости и раду са даровитим ученицима, као што су:
 - Рано препознавање – дијагностиковање даровитих и одговарајућа подршка њиховом развоју.
 - Оспособљеност и мотивисаност наставника за рад са даровитим ученицима.
 - Одговарајуће породично, школско и друштвено окружење.
2. У информатичком друштву даровити постају посебно значајан развојни чинилац сваке друштвене заједнице. Стога би и друштвена подршка развоју даровитих, требало да буде усмерена у правцу обезбеђења услова за остварење наведених претпоставки. И не само то, већ и стварању услова за развој, рад и напредовање даровитих и после завршених студија. Самим тим даровити би постали носиоци друштвеног и привредног развоја друштва и били друштвена елита у најпозитивнијем смислу те речи.

Кључне речи: даровитост, дијагностиковање, ученик, наставник.

Borislav Stanojlovic, PhD
Belgrade

Some Significant Assumptions of More Efficient Support to Gifted Pupils Development

Abstract: The paper considers some relevant assumptions of more efficient support to giftedness in the work with gifted students, such as: early identification – diagnostics of the gifted and suitable support to their development; proper education and motivation of teachers for work with gifted pupils; suitable family, school and social setting.

In informational society the gifted have become significant developmental factor of any social community. Therefore social support to the development of the gifted should be guided towards ensuring of conditions for the fulfilment of the stated assumptions. Furthermore, conditions for development, work and prosperity should be created after the gifted finish their education. Consequently, the gifted would become the cornerstone of social and economic development of the society and social elite in the most positive sense of the word.

Key words: giftedness, diagnostics, pupil, teacher.

Dr Nataša Sturza Milić
Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača "Mihailo Palov" Vršac
vsvaskatedram@hemo.net

Integracija obrazovnog i sportskog sistema na putu ka stvaranju sportske elite

Integracija obrazovnog i sportskog sistema (pogotovo na mlađim uzrastima) može stvoriti povoljnu osnovu za brži napredak motorički darovitih pojedinaca na njihovom putu ka uspehu i ličnom ostvarenju. Nezaobilazan i odlučujući je uticaj fizičkog vaspitanja kada je u pitanju detekcija i razvoj sportskih talenata, njihova orijentacija ka primerenoj sportskoj disciplini, i, konačno, postizanje sportskog uspeha. U radu su, između ostalog, prikazani pozitivni primeri pojedinih zemalja (Velika Britanija, Kina, Australija, Novi Zeland, Slovenija...) u promovisanju značaja fizičkog vaspitanja na putu ka stvaranju sportskih rezultata njihove nacije, odnosno, elitnih takmičara.

Кljučне речи и синтагме: motoričка darovitost, fizičko vaspitanje, sportski sistemi, sportska elita

Natasa Sturza – Milic, PhD
Preschool Teacher Training College "Mihailo Palov"
Vrsac

Integration of Educational and Sport System on its way to Creation of Sports Elite

The integration of educational and sport system (especially at younger age) can create appropriate grounds for faster advancement of motor gifted individuals on their way to success and personal realization. What is beyond dispute and decisive in the detection and development of sport talents is the influence of physical education, their guidance towards the appropriate sports discipline, and finally, sport success achievement. Among other things the paper illustrates the examples of certain countries (Great Britain, China, Australia, New Zealand, Slovenia...) in the promotion of the importance of physical education in the way towards the creation of sports results of their nation, i.e. elite competitors.

Key words: motor giftedness, physical education, sports systems, sports elite.

Проф. др Милоица Шутовић
Филозофски факултет
Косовска Митровица

ДАРОВИТОСТ КАО ДРУШТВЕНА СТИГМА

Даровитост је попут Русоове среће: "Трајно стање које као да није створено за човека на овом свету." Стога су планови даровитих у овом животу пуке варке. Даровитост јесте духовно задовољство, и кад оно наиђе морамо га чувати, да га властитом грешком не одагнамо, мада не можемо планирати да га заувек задржимо, јер би такви планови била лудост. Стога је тешко отети се утиску да у односу даровитости и друштвене елите, бар кад је реч о нашој интелектуалној традицији и традицији интелектуалне елите која има обележје интелектуалне секте, или "језуитског реда", управља случајност а не лична вредност и надареност. Због тога многи надарени, нису добили одговарајући положај, губећи борбу с медиокритетима који играју тако значајне улоге. Тиме се код даровитих појединаца ствара ситуација у којој они нису у потпуности прихваћени од стране друштва (елита), што у Гофмановом (Ервинг) смислу представља стигму или нарушени идентитет. "Ово ствара посебну дискрепанцију између виртуелног и стварног друштвеног идентитета". (Е. Гофман).

Даровитост, као "дрско предузеће – мишљење", је "досад показала да се од тог несрећног заната у Србији само могло имати штете" (Р. Домановић). Још увек смо далеко од духовне аристократије.

Кључне речи: даровитост, интелектуална секта, језуитски ред, случајност, стигма, несрећни занат, духовна аристократија.

Miloica Sutovic, PhD
Philosophical Faculty
Kosovska Mitrovica

Giftedness and Social Stigma

Giftedness is like Russo's luck: "permanent condition not created for a man on this world". Therefore the plans of the gifted in this life are anything else but delusions. Giftedness is spiritual pleasure, and when it comes, we have to preserve it, not to drive it away due to our own mistake, although we cannot plan to keep it forever, since such plans would be absurd. As a consequence, it is difficult to dispel an impression that in the relation between giftedness and social elite, at least in the case of our intellectual tradition and the tradition of intellectual elite which has an omen of intellectual sect or "Jesuit order", it is pure coincidence, rather than personal value and giftedness that governs it. That is the reason why many gifted have never got a position suitable for them, losing the fight with mediocrities who have such important roles to play. This is how gifted individuals find themselves in a situation in which they are not completely accepted by the society (elite), which in Gofman's sense represents a stigma or disturbed identity. "This creates special discrepancy between virtual and real social identity". (E. Gofman).

Giftedness as "impertinent enterprise – thinking, has by now proven that the misfortunate trade could cause only damage in Serbia (R. Domanovic). We are still far away from spiritual aristocracy.

Key words: giftedness, intellectual sect, Jesuit order, coincidence, stigma, misfortunate trade, spiritual aristocracy.

Доц. др Урош ШУВАКОВИЋ,
Филозофски факултет Универзитета у Приштини
са привременим седиштем у Косовској Митровици
uros-s@eunet.rs

ДРЖАВА И ДАРОВИТИ: МУЉУТИЦАЈ ИЛИ ОДВОЈЕНО ПОСТОЈАЊЕ

Рад проблематизује питање односа између државе и даровитих појединаца. Да ли је реч о међуутицају или, пак, о одвојеном постојању даровитих појединаца и државе Србије/Југославије? Не ради се само о питању „бриге државе“ за развој даровитости, првенствено код младих, већ и о томе какав је однос даровитих према сопственој држави. У том смислу, током различитих периода развоја српске и југословенске државности, од 1918. године до данас, могуће је уочити различите фазе односа државе и даровитих.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: држава, даровити, Србија, Југославија

Docent Doctor UROS SUVAKOVIC
Faculty of Philosophy of the University in Pristina
with temporary head office at Kosovska Mitrovica

STATE AND TALENTED: INTERACTION OR SEPARATE EXISTANCE

The work analyses the question of relationship between the state and talented individuals. Is it an interaction or is it yet separate existence of talented individuals and the state of Serbia/Yugoslavia? It is not only the question of "state concern" on development of talented, primarily the youth, but also on the relationship of talented to their own country. In that sense, during the various periods of Serbian and Yugoslav statehood development, since 1918 until today, it is possible to distinguish various phases of relationship between the state and the talented.

KEY WORDS: state, talented, Serbia, Yugoslavia

Проф. др Милан Узелац
Нови Сад
uzelac@neobee.net

Даровитост друштвене елите као "гордост и предрасуда"

У стара времена постојало је веровање да државом и државним пословима треба да управљају најспособнији, и најбољи грађани државе. На тој илузији почива целокупна Платонова политичка филозофија. Суд великог атинског филозофа беше последица уверења да ум (nous) влада светом, о чему је учио Периклов пријатељ Анаксагора, а за кога је потом Хегел рекао да је први у историји нешто схватио, а што је овај потоњи формулисао ставом да "ум влада светом, али не увек у свом умном облику".

У наше време, по мишљењу аутора, постоји исто тако веровање да даровите особе треба да чине друштвену елиту, независно од тога да ли је реч о политичкој, војној или економској елити. Ова илузија и данас се може срести код многих здраворазумски настројених теоретичара, а дубоко је погрешна, што показује свакодневна пракса, будући да друштвену елиту чине не-даровити, не-креативни, не-маштовити, не-талентовани појединци, с крајњим дефицитом алтруистичког и државничког начина мишљења.

Ово последње није ни случај, ни некаква погрешка "природе", сматра Узелац, већ закон и основно правило. Друштвена елита поседује сопствене законе и начине формирања, који не почивају на захтеву за даровитошћу, или сложеном перспективном мишљењу, већ на ниским, приземним страстима наслеђеним из првобитне заједнице а однегованим у популизму и лажној демократији, уз опште одсуство принципа одговорности.

Аутор посебно истиче да треба имати у виду чињеницу која је постала опште правило, а то је да се данас, у државама са слабо развијеном економијом и разореном националном и историјском свешћу, елита формира ван друштвених и државних институција (веома често и ван државних граница) и потом "имплантира" у дато друштво, чији је, по правилу, разрушитељ будући да спрам њега има само партикуларан, па стога и отворен непријатељски однос.

Кључне речи: даровитост, елита, илузија, демократија, одговорност.

Milan Uzelac, PhD
Novi Sad

Giftedness of Social Elite as "Pride and Prejudice"

Abstract: It used to be a time when it was believed that the state and state business should be run the most able and the best citizens of the country. The whole Plato's political philosophy relies on this illusion. The judgement of the great Athenian philosopher was the consequence of a belief that reason (nous) rules the world, which was taught by Pericle's friend, Anaxagora. Hegel said about him that he was the first one to understand something in history, while the latter formulated it in an attitude that "reason rules the world, but not always in its reasonable form".

Nowadays, according to author's opinion, there is the same belief that gifted individuals should be those who make social elite, no matter whether it is political, military or economic elite. Such an illusion can today be found in many reasonably disposed theoreticians, and it is deeply wrong, as it has been shown by everyday practice, having in mind that social elite is made of non-gifted, non-creative, unimaginative, non-talented individuals, with the ultimate deficiency of altruistic and statesmanlike way of thinking.

The above mentioned is not a matter of coincidence or an error of "nature", Uzelac holds, but a law and basic rule. Social elite has its own laws and ways of forming, not based on the demand for giftedness, or complex perspective thinking, but for low, crude passions inherited from the primal community in nurtured populism and fake democracy, along with the general absence of responsibility principle.

The author emphasizes that a fact should be born in mind which has become a general rule: today, in the countries with poorly developed economy and devastated national and historical awareness, elite is formed out of social and state institutions (often even beyond country borders) and then it is "implanted" into given society, to become, as a rule, its destroyer, due to the fact that it has only particular and therefore open enemy relationship towards the same society.

Key words: giftedness, elite, illusion, democracy, responsibility.

Mr.sc. Valerija Večei-Funda
Lepoglava, Hrvatska
veceifu@inet.hr

Daroviti i/ili društvena elita

Zanimljivo je razmatrati temu darovitih i/ili društvene elite. I to upravo zbog mogućeg različitog pristupa, određenja i promišljanja: daroviti i elita ili daroviti ili (u smislu izjednačavanja pojmova) elita. Možda je najispravnije i stvarnosti najbliže upravo određenje: daroviti i/ili društvena elita.

Elita (od *élire* = *izabrati*) u 14. stoljeću je značila robu osobite kvalitete, kasnije je pojam proširen na društvene grupe, vojnu hijerarhiju i visoko plemstvo. U političkoj je teoriji je često bila povezana s postulatom 'vladavine najboljih'.

Upravo tu iz izvorno određenje *izabrani* kao i određenje *najboljih*, darovite svrstava u novu društvenu elitu – elitu znanja. Elitom se danas često smatra sloj ljudi različit po prirodnim ili iskazanim sposobnostima. I upravo tu i zato su daroviti i/ili društvena elita...

Ključne riječi: daroviti, društvena elita, teorije elita, elita znanja

Gifted and/or social elite

It is interesting to investigate the topic of gifted and/or social elite. The reason for that is a possible, different approach, determination and deliberation: gifted and elite or gifted or (in the sense of terms equalization) elite. Perhaps the most correct and closest determination to reality is the following determination: gifted and/or social elite.

Elite (from *elire=to choose*) was in the 14th century a merchandise of a special quality. Later on this term was expanded to social groups, military hierarchy and high aristocracy. In political theory it was often connected with the postulate 'reign of the best'.

Exactly that primary determination *chosen* as well as determination of *the best*, puts gifted in a new social elite – elite of knowledge. Elite is often considered as a group of people which is different according to their natural or indicated abilities. And exactly here and because of that they are gifted and/or social elite...

Key words: gifted, social elite, theories of elites, elite of knowledge

Prof. dr Nada Vilotijević
Učiteljski fakultet
Beograd

PRIMENA RAZVIJAJUĆE I HEURISTIČKE NASTAVE U RADU SA DAROVITIM UČENICIMA

Rano otkrivanje posebnih interesovanja darovite dece i podsticanje njihovog razvoja. Problemski, razvijajući i heuristički pristup u radu sa darovitim učenicima u funkciji optimizacije njihovog razvoja. Priroda stvaralačkih sposobnosti i modelovanje individualnog programa rada sa darovitima. Modeli heurističkog pristupa u radu sa darovitim. Suprotstavljeni stavovi Vigotskog i Tolstoja (Vigotski protiv Tolstoja) u podsticanju individualnog razvoja učenika. Modeli časova stvaralačkog rada sa darovitim učenicima. Heurističke olimpijade i projekti. Samoocenjivanje i ocenjivanje napredovanja darovitih učenika u sistemu razvijajuće i heurističke nastave.

U radu se, pored nabrojanih pitanja, raspravlja o principima stvaralačke i heurističke nastave, aktivnost učenika u stvaralački organizovanoj nastavi i važnosti izbora odgovarajućim metodima heurističkog i razvijajućeg rada sa darovitim učenicima.

Ključne reči: razvijajuća i heuristička nastava sa darovitim učenicima. Modeli heurističke nastave sa darovitim. Modeli razvijajuće nastave sa darovitim učenicima.

Nada Vilotijevic, PhD
Teacher Training Faculty
Belgrade

Application of Developing and Heuristic Teaching in the Work with Gifted Students

Abstract: Early identification of special interests of gifted children and encouragement of their development; problem, developing and heuristic approach to work with gifted students in the function of optimization of their development; the nature of creative abilities and modelling of individual programs of work with the gifted; the models of heuristic approach in the work with the gifted; confronted standpoints of Vigotski and Tolstoy on encouragement of individual development of a student; models of classes of creative work with gifted students; heuristic Olympiads and projects; self-evaluation and assessment of the advancement of gifted students in the system of developing and heuristic teaching – apart from the listed issues, the paper discusses the principles of creative and heuristic teaching, activity of a student in creative organized teaching and the importance of the choice of appropriate methods of heuristic and developing work with gifted students.

Key words: developing and heuristic teaching of gifted students, models of heuristic teaching of the gifted; the models of developing teaching.

Биљана Вујасин
Висока школа струковних студија
за образовање васпитача „Михаило Палов“ Вршац

ДАРОВИТИ И ИНТЕЛЕКТУАЛНА ЕЛИТА

У условима када је знање основни развојни ресурс, однос друштва према интелектуалној елити треба да доприноси њеном престижу, како би даровити млади били додатно мотивисани за сопствени развој. Насупрот политичкој и економској елити (у чијем је окриљу концентрисана финансијска и политичка моћ), интелектуална елита је изолована и издвојена у институтима и кабинетима а домет њене моћи је ограничен (делом и стога што је на делу медијски детерминисана стварност).

Оно што се представља данас као интелектуална елита долази углавном из сфере друштвених наука, док су остали случајеви спорадични.

Елита, као одабир „најбољих у вештини и врлини“, почива, између осталог, на развоју даровитих ученика кроз целокупан васпитно-образовни систем, али и на познавању сопствених потенцијала и знања о могућностима њиховог развоја, које тек смештене у контекст ширих целина могу дати смисао.

Кључне речи: даровити, интелектуална елита, знање.

Biljana Vujasin
Preschool Teacher Training College “Mihailo Palov”
Vrsac

The Gifted and Intellectual Elite

Abstract: In the conditions in which knowledge is the basic developmental resource, relation of society towards intellectual elite should contribute towards its prestige, for gifted young people to be additionally motivated for their own development. Opposite to political and economical elite (where all financial and political power is concentrated), intellectual elite is isolated and separated in institutions and studies, while the reach of its power is limited (partly due to the fact that reality is determined by the media).

What is nowadays represented as intellectual elite mostly comes from the sphere from social science, while other cases seem to be rare.

Elite, as a selection of “the best in skill and virtue” rests, among other things, on the development of gifted students through the whole educational system and on the awareness of own potentials and knowledge on the possibilities of their development, which, only placed in the context of broader wholes, can become meaningful.

Key words: the gifted, intellectual elite, knowledge.

Radmila Zeba
Zagreb, Hrvatska

Govorni poremećaji i učenje stranih jezika-elitna patologija ili patološki elitizam

U ovom se radu promišlja o zakonitostima učenja govora i usvajanju materinskog jezika te uvođenju stranog jezika u predškolskoj dobi kao i njihov međusobni utjecaj. U slučajevima urednog govorno-jezičnog razvoja rano učenje stranog jezika ima pozitivnih implikacija na intelektualni, obrazovni i socijalni aspekt ličnosti. Pitanje je kako patološki govorno-jezični razvoj djeluje na učenje stranog jezika i integritet ličnosti u razvoju, može li, u kojoj mjeri i na koji način, dijete usvojiti strani jezik, i koliko je etičnosti među sudionicima koji takve programe nude i provode, bez ikakvih znanstveno utemeljenih spoznaja. Kompleksnosti ovog problema pridonose roditelji sa snobovsko-elitističkim ambicijama i nedovoljnim znanjem o problemu i dječji vrtići koji, također zbog nedovoljnog znanja, a i iz komercijalnih ciljeva podržavaju elitističke pretenzije roditelja, pri čemu ozbiljno ugrožavaju zadovoljavanje stvarnih potreba djeteta i njegova prava na to. Nesagledavanje realnih mogućnosti, stvarnih potreba i intrinzične motivacije djeteta za učenjem stranog jezika u predškolskoj dobi, kulminirat će otežanim usvajanjem vještina čitanja i pisanja u prvom razredu, za što će konsekvence snositi dijete koje se konstantno nalazi u začaranom krugu, između elitizma i patologije.

Ključne riječi: materinski jezik, strani jezik, govorni poremećaji, elitizam, patologija, predškolska dob, etičnost

Radmila Zeba
Zagreb, Croatia

Speech Disorders and Foreign Language Learning – - Elite Pathology or Pathological Elitism

Abstract: The paper considers the patterns of mother tongue acquisition and the introduction of foreign language learning at preschool age, as well as their interaction. In the case of regular language development, early foreign language learning has positive implications on intellectual, educational and social aspect of personality. What is under dispute is whether pathological language development has influence on foreign language learning and integrity of developing personality; whether a child can, to what an extent and how acquire foreign language, as well as how much ethics is there among actors who offer and implement such programs, with no scientifically grounded knowledge. The complexity of the problem is further emphasized by the parents with snobbish-elitist ambitions and insufficient knowledge on the issue, as well as kindergartens, which, again due to lack of knowledge, as well as due to commercial aims support the elitist pretensions of parents, while seriously jeopardize addressing of real needs of a child, and his/her right to that. The fact that real abilities have not been taken into consideration, ignoring the real needs and intrinsic motivation of a child to learn foreign language at preschool age, will culminate in more difficult acquisition of reading and writing in the first grade, with the consequences for the child who will always find him/herself in a vicious circle, between elitism and pathology.

Key words: mother tongue, foreign language, speech disorders, elitism, pathology, preschool age, ethics.

Doc. dr Violeta Zubanov
Univerzitet «Alfa»
Fakultet za preduzetni menadžment, Novi Sad
violeta.zubanov@fpmbk.edu.rs

TIMSKI RAD I DRUŠTVENA ELITA

Timski rad kao model funkcionisanja uspešnih organizacija se u poslednjih pola veka pokazao kao neophodnost. Menadžeri po prirodi stvari i svojoj poziciji u organizacionoj hijerarhiji predstavljaju društvenu elitu.

Da li timski rad i učenje za timski rad može menadžerima da olakša tu odgovornu društvenu ulogu, koliko su elementi timskog rada prisutni u našim organizacijama i da li je rad u timovima samo deklarativan, neka su od pitanja koja su u središtu našeg interesovanja u ovom radu.

Ključne reči: timski rad, menadžment timovi, društvena elita.

Assistant Professor, Violeta Zubanov, Ph.D.
``Alfa`` University
The Faculty of Entrepreneurial Management

Team work and social elite

Team work as a model of functioning of successful organizations has become indispensable during the last fifty years. Managers represent social elite taking in account their role and position in organizational chart. Could the team work and studying for team work facilitate that responsible social part, how much are the elements of team work present in our organizations, and is the team work just declarative; are some of the questions which are in the centre of our interests in this paper.

Key words: team work, management teams, social elite.

Doc. dr. Darjo Zuljan, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta
Izr. prof. dr. Mara Cotič, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta

Razvijanje prostorske inteligence z matematično-tehničnimi dejavnostmi

Prostorska inteligenca je pri veliko vedah bistvena, na primer pri geometriji, fiziki in tehniki. Psiholog J. Piaget je izvedel veliko raziskav o prostorski inteligenci pri otroku in ugotovil, da tako logično-matematična inteligenca kot tudi prostorska inteligenca izvirata iz otrokovega delovanja na svet. V prispevku bomo prikazali različne matematično-tehnične dejavnosti za nadarjene otroke na začetku osnovnega šolanja, s katerimi razvijamo in spodbujamo prostorsko inteligenco.

Poglabljeno bomo prikazali dejavnosti pri vpeljavi geometrijskega pojma osne simetrija. Nadarjeni učenec spozna pojem simetrije najprej preko simetričnih predmetov v svoji okolici. Nato grafično prikazuje simetrijo z lastnim telesom, z barvanjem, z risanjem, z rezanjem, s prepogibanjem, z mrežo in z zrcali. Cilji, ki so povezani z osno simetrijo niso torej samo matematični, ampak so širši: zajemajo tudi različne sposobnosti zaznavanja (primerjanje, urejanje, razvrščanje) in konstrukcije (sestavljanje, razstavljanje, kompozicija, razvijanje psihomotorične spretnosti pri delu z orodjem, spoznavanje postopkov za izdelavo). Analizirali bomo pogostost uporabe osne simetričnih predmetov v tehniki in raziskali ali je v zgodnjem obdobju učenja tehnike potrebno vključevati osno simetrijo pri poučevanju tehničnih dejavnosti.

Ključne besede: nadarjeni učenec, prostorska inteligenca, matematično-tehnične dejavnosti, osna simetrija

Др Брандуша Жујка
Др Илеана Магда

Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“ Вршац

РАДУ ФЛОРА И ФОРМИРАЊЕ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ ЕЛИТЕ У РУМУНСКОЈ НАЦИОНАЛНОЈ МАЊИНИ КОД НАС

У раду се истиче значај залагања проф. др Раду Флоре на формирању интелектуалне елите у редовима румунске националне мањине код нас, ангажовање интелектуалаца на њеној афирмацији у научно-истраживачкој области у култури и њене интерференце са српском културом.

Организовао је међународне симпозијуме о српско-румунским културним односима; истраживао је, први код нас, из перспективе географске лингвистике, румунске банатске говоре на нашим просторима, био је писац (песник и прозаиста), историчар књижевности, књижевни критичар, лексикограф, врсни преводилац (са српског језика на румунски и обрнуто: са румунског на српски језик)...

Даровит ученик, студент и интелектуалац формирао је наследнике, који, после њега, афирмишу културу војвођанских Румуна у земљи где живе, а и у матичној земљи, Румунији.

Кључне синтагме: интелектуална елита, афирмација културе војвођанских Румуна, културне интерференце

Brandusa Zujka, PhD
Ileana Magda, PhD

**Radu Flora and the Creation of Intellectual Elite in
The Romanian National Minority in Serbia**

Abstract: The paper points to the significance of the efforts made by the Professor Radu Flora to create intellectual elite within Romanian national minority in Serbia. It deals with the engagement of intellectuals in the affirmation of elite in scientific-research field and culture, as well as with its interference with Serbian culture.

The mentioned professor organized international gatherings on Serbian-Romanian cultural relations, he was the first one to undertake research from the perspective of geographic linguistics, Romanian Banat languages in this region. He was also a writer (poet and prose writer), historian of literature, critic, lexicographer, excellent translator (both from Serbian to Romanian and from Romanian to Serbian)...

Gifted pupil, student and intellectual, he had formed inheritors to affirm the culture of the Romanians of Vojvodina after him in both the country in which they live and in their home country, Romania.

Key words: intellectual elite, affirmation of the culture of the Romanians in Vojvodina, cultural interferences.

SVETSKI SAVET ZA DAROVITU I TALETOVANU DECU

U toku 2008. godine naša zemlja dobila je svog delegata koji će je zastupati u *Svetskom savetu za darovitu i talentovanu decu* (*World Council for Gifted and Talented Children*). Splet okolnosti bio je takav da je izbor pao na jednog od Vaših današnjih domaćina koji radi na *Visokoj školi strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“*, a koja se već 14 godina posvećeno bavi fenomenom darovitosti.

Svetski savet za darovitu i talentovanu decu je neprofitna organizacija čiji osnovni cilj je da se zalaže i podržava darovitu decu; okuplja različite profile koji rade sa decom i razvija svetsku mrežu zaposlenih u obrazovanju i vaspitanju, istraživača, roditelja, obrazovnih institucija i drugih zainteresovanih za razvoj i obrazovanje darovite i talentovane dece svih uzrasta.

Svetski savet skreće svetsku pažnju na darovitu i talentovanu decu i obezbeđuje dostizanje njihovih potencijala za dobrobit čitavog čovečanstva. Posvećuje se sledećim aktivnostima:

- pomaže i posreduje u razmenu informacija, ideja i iskustava iz čitavog sveta kroz skupove koje organizuje svake druge godine;
- stvara atmosferu prihvatanja i prepoznavanja darovite i talentovane dece bez obzira na to iz koje su zemlje ili kakvog porekla;
- podržava istraživanja koja se bave prirodom darovitosti, talenta, kreativnosti i širenje nalaza do kojih ona dolaze, kao i obrazovanje darovite i talentovane dece i njihovih nastavnika;
- podstiče nacionalne grupe da prepoznaju darovite i talentovane u svojim zemljama i da se njima bave;
- podržava međunarodne programe i aktivnosti za decu i podstiče obrazovanje roditelja i porodica koje se odnosi na razvoj potencijala sve dece.

Jedan od zadataka delegata iz svih zemalja sveta je i pisanje godišnjih izveštaja koji se odnose na promovisanje rada *Svetskog saveta* i na različite oblike rada posvećenog darovitoj deci u svim državama. Oni se odnose na istraživanja, medijsku pažnju, skupove i konferencije, vladine inicijative, posebne događaje, kurseve, mentorske programe, finansijsku podršku i drugo.

U želji da izveštaji iz naše zemlje budu što potpuniji i reprezentativniji, koristimo ovu priliku kada ste Vi, kao naši gosti istraživači i radnici u obrazovanju koji svoj rad posvećuju darovitima, okupljeni na jednom mestu, da Vas zamolimo da nas obavestavate o svom radu i o radu institucije u kojoj radite ili sa kojom saradujete, kao i o svim saznanjima o događanjima u našoj zemlji koja se bave darovitom decom. Takođe ste pozvani da pošaljete svoj naučni članak koji se bavi darovitima, a koji može biti objavljen u časopisu koji izdaje *Svetski savet*. Ovo možete učiniti poštom, elektronskom poštom ili telefonom:

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“
(za Jelenu Prtljagu)
Omladinski trg 1
26300 Vršac
Tel: 013/831-628
Mob. tel: 064 615 58 11
e-mail: jpivan@sezampro.yu

Unapred Vam se zahvaljujemo!

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

159. 928 - 053. 5 (082)

НАУЧНИ скуп „Даровити и друштвена елита“ (2009 ; Вршац)

Zbornik rezimea sa međunarodnog naučnog skupa „Daroviti
i društvena elita“, Vršac/Arad, 10. juli 2009;

organizatori: Visoka škola strukovnih studija za
obrazovanje vaspitača – Mihailo Palov, Vršac, Universitatea
„Aurel Vlaicu“ din Arad, Romania– Vršac : Visoka škola
Strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“,
2009 (Vršac : Tuli) – 74 str; 30 cm – (Biblioteka
Zbornici / Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje
Vaspitača „Mihailo Palov“, Vršac)

„15. okrugli sto“ - -> nasl. str. - Uporedo srp. Tekst i engl. Prevod. – Tiraž 100

ISBN 978-86-7372-108-8

a) Даровита деца - Зборници - Резимеи

COBISS.SR-ID 240183815

БЕЛЕШКЕ / BELEŠKE